Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 146 (6. 935) 1989 йил 26 июнь, душанба Баҳоси 3 тийин

Тонгги газеталарда

◎ Қисқа танаффусдан сўнг бугун СССР Олий Советининг биринчи сессияси ўз ишини давом эттиради. «Правда» газетасининг биринчи саҳифасидан ўрин олган долзарб мавзудаги «Эшикларни очиб қўйиб» сарлавҳали мақоласи ана шу мавзуга бағишланган.

◎ «Съезд, жамият, Советлар ҳокимияти» — «Известия» газетасининг иккинчи ва учинчи саҳифаларидаги ана шу сарлавҳали мақолада СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Лукьянов газета мухбирларининг саволларига жавоб беради.

◎ Мамлакатимиз ҳаётига доир янгиликлар, чет эллардан олинган телеграммалар берилган.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи халқ депутатлари съездининг қарори

СССР ИЧКИ ВА ТАШҚИ СИЁСАТИНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи халқ депутатларининг съезди халқнинг хоҳиш-иродасини ифодалаб, мамлакатдаги олий давлат ҳокимиятини тўла-тўкис ўз зиммасига олади.

Халқ ўз тақдирини депутатларга ишониб топширди, бинобарин, унинг наказини бажаришдан ҳам олижаноброқ бурч йўқ.

I.

Съезд СССР Олий Совети Раиси М. С. Горбачевнинг СССР ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишлари тўғрисидаги, СССР Министрлар Совети Раиси Н. И. Рижковнинг ҳукуматнинг келажакдаги фаолият программаси ҳақидаги докладларини тинглаб ва муҳокама қилиб, шуни қайд этадики, мамлакат ўз тарихининг қайта қуриш тақдири, кўп миллатли Ватанимиз келажаги ҳал бўладиган бениҳоя масъулиятли пайтини бошидан кечирмоқда.

Партиянинг ташаббуси билан бошланган ижтимоий турмуш барча соҳаларини чуқур қайта қуриш мамлакатни 80-йилларнинг бошларида тушиб қолган жуда таҳликали тангликдан чиқариб олиши, унинг тараққиётига халақит бераётган ҳамма иллатлардан қатъиян халос қилиши, социализмга замонавий қиёфа бахш этиши, совет жамияти олдида ижтимоий тараққиётнинг янги уфқларини очиши лозим.

Янгиланиш тўлқини бутун халқни уйғотди ва оёққа турғазди. Сиёсатда, экономикада, маданиятда ижтимоий турмушнинг янги усулларини ўзлаштириш жараёни, гарчи қийинчилик билан бўлса ҳам давом этмоқда. Иқтисодий ислоҳот дастлабки одимларини қўймоқда. Сиёсий системани қайта қуриш бошланди. Ҳуқуқий давлат негизлари яратилмоқда. Ижтимоий онгда чуқур ўзгаришлар рўй бермоқда. Аҳолининг барча табақалари сиёсат билан шуғулланадиган жўшқин жараён ривожланиб бормоқда.

Съезд халқнинг хоҳиш-иродасини ифодалаб, қайта қуриш йўлидан муттасил олға бориш тарафдори эканлигини билдирмоқда. Шу билан бирга, съезд қайта қуриш жараёни қийинчилик билан, зиддиятли тарзда амалга ошаётганини, мамлакатдаги аҳвол мураккаб ва кескин бўлиб турганлигини таъкидлайди. У ҳали кризис ҳолатидан чиққани йўқ. Ижтимоий турмушни янгилаш эски структуралар ва иш усулларининг, сийқа тафаккурнинг яшовчанлигига дуч келмоқда. Бир томондан, қолоқ кучларнинг қаршилигини бартараф этишга тўғри келмоқда, иккинчи томондан, кескин кайфиятлар сезилиб турибди, объектив шарт-шароитлар билан ҳисоблашмай, бирваракайига ҳамма муаммоларни ҳал қилиш керак, деган талаблар эшитилмоқда.

Қайта қуриш катта умидларни юзага келтирди, бироқ, ҳозирча, айниқса иқтисодий ва социал соҳаларда кўнгилдаги натижаларни бергани йўқ. Айрим муаммолар ҳатто чигаллашиб, жамиятдаги социал кескинликни кучайтириб юборди. Молиявий системанинг издан чиққанлиги, бозорнинг мувозанатсизлиги, кўпгина моллар ва хизматлар камомади ошиб бораётганлиги ишлаб чиқариш соҳасида бошланган ижобий ўзгаришларни йўққа чиқармоқда. Сарфланаётган куч-ғайратларга қарамай, озиқ-овқат ва уй-жой муаммолари ўткирлигича қолмоқда. Экология вазияти мураккаблашмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси айниқса аҳолининг кам ҳақ оладиган табақалари турмуш шароитига салбий таъсир қилмоқда.

Халқ хўжалигини инсон эҳтиёжларини қондириш сари буриб юбориш суст амалга оширилмоқда. Ишлаб чиқаришнинг илмий-техникавий даражасини ва самарадорлигини оширишда жиддий силжишларга эришилмаяпти. Капитал маблағларни сочиб юбориш давом этмоқда, чала қолган қурилишлар ҳажми кўпаймоқда.

Комплекс ёндашувнинг йўқлиги, изчил ва қатъий ҳаракат қилинмаслиги оқибатида иқтисодий ислоҳотни ўтказишда, янги хўжалик механизмини шакллантиришда катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Маъмуриятчилик-буйруқбозлик системаси қайта қуриш шароитига мослашиб олиб, иқтисодий тараққиётни ҳали ҳам бўғиб турибди. Бесўнақай бошқарув аппарати хўжалик ҳисоби муносабатларини ва иқтисодий турмушни ташкил этишнинг бошқа илғор усулларини жорий этишга, омманинг ташаббусига йўл бермаяпти. Меҳнатга ҳақ тўлашдаги текисчилик, тайёрга-айёрлик, маҳаллийчилик ва маҳкамачилик, группавий худбинлик бартараф этилмаган.

Сиёсий ислоҳот, жамиятни демократиялаш йўлида ҳам жиддий муаммолар келиб чиқмоқда. Советлар ва уларнинг ижроия органлари ишида раҳбарликнинг янги вазифалари ва усуллари секинлик билан ўзлаштирилмоқда, омманинг ижтимоий активлик даражаси ошиб бораётганлиги эътиборга олинмаяпти, меҳнаткашлар ташаббускорлик ҳаракатларининг ижобий имкониятларига етарли баҳо берилмаяпти. Корхоналарга, колхоз ва совхозларга, кооперативларга ва ижарачиларга нисбатан маъмуриятчилик практикаси тўхтатилмаяпти.

Мамлакатда интизом ва масъулият сусайиб кетганини, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчилик кўпайганини съезд ҳаддан ташқари ташвишли ҳол, деб қайд этади. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг уюшган жиноятчиликка ва порахўрликка қарши кураш соҳасидаги ишида катта камчиликлар бор.

Демократиялаш ва ошкоралик вазиятида миллатлараро муносабатлар соҳасида йиллар давомида йиғилиб қолган муаммолар бутун ўткирлиги билан намоён бўлди. Хатарли можаро манбалари очилиб, жиддий равишда ҳаддан ошишларга айланиб кетмоқда. Ленинча миллий сиёсатни кўп йиллар давомида бузиб ва сохталаштириб келинганлиги, мамлакат миллатлари ва элатларининг қонуний манфаатлари узоқ вақт писанд қилинмаганлиги ўзини кўрсатмоқда. Бир қанча республикалар ва регионларнинг социал-иқтисодий тараққиётида катта хатоликлар, бартараф этилмаган миграция жараёнлари рўй берди. Миллий тиллар ва маданиятларни, айниқса оз сонли халқларнинг миллий тиллари ва маданиятларини ривожлантиришдаги бир талай ҳал этилмаган муаммолар сезилиб қолди.

СССР халқ депутатларининг съезди шуни қайд этадики, совет халқи — ишчилар синфи, деҳқонлар ва зиёлилар мамлакатимиздаги барча социал табақалар, ҳамма миллат ва элатлар халқ депутатлари сайловида қайта қуриш сиёсатини тўла-тўкис қўллаб-қувватладилар. Шу билан бирга сайловчилар уни янада қатъият ва изчиллик билан ўтказишни қаттиқ туриб талаб қилдилар.

Съезд СССР Олий Советининг ва у тузадиган СССР Министрлар Советининг зиммасига бошланган ижобий ўзгаришларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, салбий тенденцияларнинг кучайишини тўхтатиш, энг зарур муаммоларни жуда қисқа муддатларда ҳал этиш ва мамлакатни тараққиёт йўлидан келгусида олға силжитиш учун мустаҳкам асослар яратиш мақсадида узил-кесил чора-тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга ошириш вазифасини юклайди.

СССР Олий Совети билан СССР Министрлар Совети депутатларнинг съездда айтган аниқ-равшан таклифларини синчиклаб таҳлил этсинлар ва умумлаштирсинлар, қонун чиқарувчилик практикасида, ҳукуматнинг, министрликлар ва идораларнинг фаолиятида шу таклифларни эътиборга олсинлар ҳамда шу ҳақда халқ депутатларига ахборот берсинлар.

II.

Жамиятнинг ва жамият ҳар бир аъзосининг моддий фаровонлиги, маънавий камолоти ва ахлоқий соғломлиги Совет давлати фаолиятининг олий маъносидир. Съезд давлат органларидан инсонга, ижтимоий турмушнинг барча соҳаларини янада демократиялаш ва инсонпарварлаштиришга, уни маънавий янгилашга, социал адолат принципини изчиллик билан ўтказишга эътиборни қатъиян буришни талаб қилади.

Халқнинг турмуш даражасини тубдан оширишга эришиш учун вақт керак, ишлаб чиқариш самарадорлигини жиддий равишда ошириш, меҳнат коллективларининг, хўжалик органларининг, бутун жамоатчиликнинг кун сайин бунёдкорлик куч-ғайратлари керак. Аммо ҳеч кечиктирмай ҳал этилиши лозим бўлган масалалар бор.

Съезд СССР Олий Совети билан СССР Министрлар Советига истеъмол бозоридаги вазиятни жуда яқин вақт ичида барқарорлаштириш, энг зарур моллар ва хизматлар камчиллигини тугатиш учун зудлик билан чора-тадбирлар кўришни топширади. Съезд янги пенсия қонуни қабул этилишини кутмай, дарҳол, 1990 йил 1 январидан кечиктирмай:

— барча гражданларнинг қарилик пенсиялари минимал миқдорини минимал иш ҳақи даражасигача кўтариб, шу билан бирга колхозчилар, ишчилар ва хизматчиларнинг пенсия таъминотидаги тафовутни тугатиш;

— 1 ва 2 группа инвалидларининг, ҳалок бўлган жангчилар бевалари ва ота оналарининг пенсиялари минимал миқдорини ошириб, имтиёзлар жиҳатидан уларни Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига тенглаштириш;

— Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига, ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг бевалари ва ота-оналарига дори-дармонни бепул олиш ҳуқуқини, шунингдек уруш қатнашчиларига, уруш йилларидаги фидокорона меҳнати учун орден ва медаллар билан мукофотланган кишиларга ички шаҳар транспортида (таксидан ташқари) бепул юриш ҳуқуқини бериш;

— медицина муассасаларида, шунингдек идораларга қарашли санаторий ва дам олиш уйларида беморларни боқишдаги мавжуд фарқларни йўқотиш;

— меҳнат ҳақи миқдоридан қатъи назар ишчи ва мастер бўлиб ишлаётган пенсионерларга, шунингдек халқ хўжалигида банд бўлган барча инвалид пенсионерларга пенсия тўлашдаги чеклашларни бекор қилиш зарур, деб ҳисоблайди.

Шу масалаларга, жумладан, молиявий таъминланиш манбаларига оид аниқ-равшан таклифларни СССР Министрлар Совети уч ой муддат ичида СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этсин.

Съезд совет кишиларининг турмуш ва меҳнатнинг социал шароитлари бутун комплексини яхшилаш мақсадида СССР Олий Совети билан СССР Министрлар Совети зиммасига уларнинг ҳуқуқ доирасига мувофиқ қуйидаги тадбирларни амалга ошириш вазифасини юклайди:

— замонавий аграр сиёсатни ўтказиш, шу жумладан қишлоқдаги социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини чуқур қайта қуриш, турмуш шароитини тубдан яхшилаш, агросаноат ишлаб чиқаришининг моддий базасини мустаҳкамлаш асосида озиқ-овқат муаммосининг ҳал этилиши тезлаштирилсин;

— юқори сифатли халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ва хизматларни тез кўпайтириш таъминлансин, бунинг учун тегишли иқтисодий структуралар вужудга келтирилсин. Бу ишга мудофаа саноати, оғир ва қурилиш индустриясининг корхоналари жалб қилинсин;

— уй-жой қурилиши, аввало кооператив ва якка тартибдаги уй-жой қурилиши анча кенгайтирилсин. Шу мақсадлар учун қурилиш ташкилотларининг зарур қувватлари ҳамда ишлаб чиқариш қурилишини қисқартириш ҳисобига моддий-молиявий ресурслар бўшатиб олинсин. Қурилиш индустриясининг базасини мустаҳкамлаш ва бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, шаҳарларнинг ва қишлоқ манзилгоҳларининг меъморий қиёфасини, мавжуд уй-жой фондининг, коммунал хўжалигининг ободончилигини тубдан яхшилаш чоралари кўрилсин;

—Соғлиқни сақлаш ва аҳолини дори-дармон билан таъминлаш сифати анча оширилишига эришилсин. Замонавий аппаратлар билан таъминланган касалхона ва поликлиникалар тармоғини, шунингдек замонавий дори-дармон воситалари ва медицина техникаси ишлаб чиқарадиган корхоналар тармоғини кенгайтириш учун қўшимча маблағ манбалари қидириб топилсин ва ажратилган ресурслар оқилона ўзлаштирилсин; медицина техникаси ишлаб чиқариш халқ истеъмол қиладиган устун моллар қаторига қўшилсин, сиҳат-саломатликни мустаҳкамлашнинг ва касалга чалинишни камайтиришнинг самарали воситаси бўлмиш оммавий физкультура ва спорт ҳар томонлама ривожлантирилсин;

— Отпусканинг минимал муддатини 24 иш кунигача ва болаларни боқиш учун бериладиган отпускани гўдак уч ёшга етгунча узайтириш имконияти тўғрисидаги масала кўриб чиқилсин;

— Йигит-қизларнинг мустақил ва ижтимоий-сиёсий турмушга қўшилиши социал, иқтисодий шароитлари ва бошқа шароитлари яхшилансин; давлатнинг ёшларга оид сиёсатини молиявий, ҳуқуқий ва ташкилий жиҳатдан таъминлаш юзасидан зарур чора-тадбирлар ишлаб чиқиб, амалга оширилсин. Ёшларнинг аҳволи тўғрисидаги масалани тайёрлаб, СССР Олий Советининг муҳокамасига тақдим этилсин;

— Хотин-қизлар дуч келаётган кўпдан-кўп ўткир муаммолар тезроқ ҳал этилсин. СССРдаги хотин-қизларнинг аҳволини яхшилашга, шу жумладан оила, оналик ва болалик, хотин-қизлар меҳнатини ва сиҳат-саломатлигини муҳофаза қилиш, рўзғор ишларини ва турмуш юмушларини енгиллаштириш масалаларига оид давлат программаси ишлаб чиқилсин;

— Уруш ва меҳнат ветеранларига, Афғонистондаги уруш қатнашчиларига эътибор кучайтирилсин, уларнинг зарур муаммолари биринчи галда ҳал этиб берилсин;

— Инвалидларнинг жисмоний жиҳатдан, меҳнатда ва социал соҳада соғайиб кетишларига, уларнинг таълим олишига ва касб-кор ўрганишига, меҳнат ҳаётига қўшилишларига, айни вақтда мавжуд имтиёзларни сақлаб қолишига имкони борича кўпроқ кўмаклашилсин;

— Ўз манбалари ва фондлари ҳисобидан хотин-қизларни, уруш ва меҳнат ветеранларини, инвалидларни қўшимча имтиёзлар билан таъминлаётган республикалар ва меҳнат коллективларининг ташаббуси маъқуллансин;

— 1990 йилгача умумдавлат экология программасини ишлаб чиқиш ниҳоясига етказилсин, унга атроф табиий муҳитини соғломлаштиришга оид ҳам биринчи галдаги, ҳам узоқ муддатли чора-тадбирлар киритилсин. Экологик кулфат зоналарига алоҳида эътибор берилсин. Каналлар, химиявий корхоналар, атом электр станциялари қурилиши лойиҳалари экологик хавфсизлик нуқтаи назаридан ва экономиканинг эҳтиёжларини эътиборга олиб, пухта кўриб чиқилиши ва шу қурилишлар устидан назорат ўрнатилиши таъминлансин. Табиий ресурслардан фойдаланилиши устидан давлат назорати кучайтирилсин, атроф муҳитнинг сифати тўғрисидаги маълумотлар ошкор этилиши таъминлансин.

Съезд ичкиликбозлик миқёслари қисқармаётганлиги, алкоголизмга қарши тадбирлар самарасизлиги, самогон қилиш ва гиёҳвандлик тарқалиб бораётганлиги муносабати билан жиддий ташвиш билдиради ва мазкур ҳодисаларга қарши кескин курашишни талаб қилади.

Социал адолат принципини изчиллик билан амалга ошириш, текисчилик ва ўртача хулосаларга қараб фикр юритишни батамом бартараф қилиш давлат ҳокимияти ва бошқаруви барча органлари, жамоат ташкилотлари фаолиятининг энг муҳим йўналишларидан бири бўлиб қолиши керак. Съезд фақат меҳнат натижалари ва сифатига мувофиқ иш ҳақини оширишни, айни вақтда даромадларга прогрессив усулда солиқ солишни асосли, деб ҳисоблайди.

Съезд СССР Министрлар Советига 1989 йилнинг охиригача:

— Пенсия таъминотининг янги системасини жорий этиш масалаларини, шу жумладан ҳар йилнинг охирида тирикчилик қиймати индексини эътиборга олиб, пенсияларга тузатишлар киритиб бориш механизмини, шунингдек аҳоли айрим категорияларининг пенсия таъминотини яхшилаш тўғрисида СССР халқ депутатлари киритган таклифларни пухта ишлаб чиқишни;

— Оила аъзосига тўғри келадиган даромад тирикчилик минимумидан кам бўлган кишилар учун компенсация чоралари (қўшимча ҳақ тўлаш, дори-дармон, болалар кийим-кечаги ва шу кабиларни сотиб олиш учун дотациялар) системасини ишлаб чиқишни, 1990 йилдан бошлаб оила аъзоси ҳисобига тирикчилик минимумини ҳар йили ҳисоблаб чиқишни уюштиришни;

— СССР Олий Советига ҳамма шаклларда вужудга келган имтиёз ва енгилликлар системаси таҳлилини тақдим этишни ҳамда имтиёзлар ва енгилликлар билан боғлиқ бўлган ҳар қандай масалани ҳал этишда имкони борича ошкораликни таъминлашни топширади.

Илмий билимларда, санъат қадриятларида, халқ анъаналарида, кундалик феъл-атвор қоидаларида мужассамлашган сиёсий, маънавий, меҳнат маданиятини ҳар томонлама ривожлантиришни съезд совет жамиятини янгилашнинг, уни инсонпарварлаштириш ва маънавий жиҳатдан юксалтиришнинг муҳим шарти, деб ҳисоблайди, Маданиятни қатъиян юксалтирмай, ошкораликни кенгайтирмай туриб, жамиятни демократиялашда, инсон истеъдодлари, қобилиятлари ва иқтидорини ривожлантиришда барқарор муваффақиятларга эришиб бўлмайди.

СССР халқ депутатлари съезди маданият соҳасида бадиий ижодкорлик эркинлигини, меҳнаткашларнинг инсон маънавий дунёсини бойитадиган маданият ютуқларидан бемалол баҳраманд бўлишини таъминлайдиган сиёсат ва практикага содиқ эканини билдиради.

Съезд маданиятга, ижодкор зиёлиларга муносабатнинг ленинча принципларини изчиллик билан амалга ошириш зарур, деб ҳисоблайди, бу принциплар маъмуриятчиликнинг ҳар қандай кўринишларини истисно этади ва ўтмиш меросига, унинг энг яхши анъаналарига, давлат рамзларига ва миллий обидаларга авайлаб муносабатда бўлишни қоида тусига киритади. Маданиятни ривожлантириш ва жамиятни маънавий жиҳатдан янгилаш мақсадида СССР Олий Совети билан СССР Министрлар Советига узоқ муддатли программани ишлаб чиқиш топширилсин, унда жамиятнинг маънавий имкониятларини сақлаб қолиш ва кўпайтириш, халқнинг тобора кенг қатламларини маданий бойликлардан баҳраманд этиш, замонавий таълим ва тарбия системасини янгилаш ва вужудга келтириш, маданият, фан ва таълимнинг, нашриётчилик ишининг моддий базасини мустаҳкамлаш, шу соҳанинг кам ҳақ оладиган ходимлари турмуш даражасини дарҳол ошириш кўзда тутилсин. Социал-маданий мақсадларга маблағларни устун даражада ажратиб бериш таъминлансин.

Ҳозирги шароитда жамият интеллектуал имкониятларини кўпайтиришнинг бош манбаи — бутун таълим ва тарбия системасини сифат жиҳатдан янгилаш биринчи даражали аҳамият касб этмоқда. Съезд замонавий таълим системасини вужудга келтириш, унинг моддий базасини мустаҳкамлаш, шу жумладан уни ҳисоблаш техникаси билан жиҳозлаш, халқ ўқитувчисининг, таълим системаси барча ходимларининг социал статусини ошириш зарурлигини қатъият билан таъкидлайди. Умумдавлат тадбирларини амалга ошириш билан бир қаторда бу вазифаларни ҳал этишда республика ва маҳаллий органларни, меҳнат коллективларини, жамоат ҳаракатлари ва хайрия фондларини фаолроқ жалб қилиш зарур.

III.

Съезд иқтисодий соҳада туб ўзгартишларни амалга оширишга биринчи даражали аҳамият беради, уларни қайта қуришнинг пойдевори ва қайта қуриш мақсадларига эришишнинг ҳал қилувчи омили деб ҳисоблайди. Экономикада, мулкий муносабатларда, хўжалик механизмида туб ўзгаришларсиз съезд ўртага қўйган социал программани бажариб бўлмайди.

Съезд М. С. Горбачев билан Н. И. Рижков докладларида баён қилиб берилган халқ хўжалигини соғломлаштиришга, бюджет камомадини кескин камайтиришга, пул оборотини тартибга солишга, истеъмол бозорини товарлар ва хизматлар билан тўлдиришга доир таклифларни асосан маъқуллайди ва халқ депутатлари айтган таклифларни ҳисобга олиб, мамлакатнинг иқтисодий аҳволини барқарор қилиш учун қўшимча чора-тадбирлар кўришни талаб қилади. Тегишли таклифлар 1989 йил топшириқларининг қандай бажарилаётгани, 1990 йил плани ва бюджети лойиҳаси муҳокама қилинаётган пайтда Иттифоқ Советининг План ва бюджет-молия комиссиясида, палаталарнинг бошқа комиссияларида ва СССР Олий Советининг комитетларида муҳокама этилсин ва ҳисобга олинсин. Бюджетнинг даромад қисмини ташкил этиш ва унинг харажатлари билан боғлиқ бўлган барча масалаларни СССР Олий Совети уларни комитетлар ва комиссиялар пухта, ҳар томонлама ва ошкора муҳокама қилгандан сўнг қабул қилиши лозим.

Экономикани ривожлантиришнинг стратегик вазифаларини ҳал қилиш чоғида Ватанимиз ва жаҳон фанининг энг янги ютуқлари асосида ишлаб чиқаришни техника билан тубдан қайта қуроллантиришга, илғор технологияларни, аввало электроника, информатика, биотехнологияни жорий этишга алоҳида эътибор бериш лозим. Съезд илмий билимларнинг барча соҳаларида ҳам фундаментал, ҳам амалий тадқиқотларни кенг авж олдириш, илмий изланишларнинг ижтимоий муносабатларни такомиллаштиришни, техника ва технологияни сифат жиҳатдан ўзгартиришни таъминлайдиган энг истиқболли йўналишларида катта муваффақиятларга эришиш зарурлигини таъкидлайди.

Халқ хўжалиги структурасини тубдан янгилашни, инвестиция сиёсатини бутунлай ўзгартиришни, бир вақтнинг ўзида қуриладиган объектлар сонини кескин даражада қисқартиришни, ўн учинчи беш йилликнинг бошида тугалланмаган қурилишлар ҳажмини нормада белгиланган даражага етказишни амалга ошириш керак бўлади. Ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун капитал маблағ сарфлаш умумий ҳажми

(Давоми иккинчи бетда).

Тошкент чарм-галантерея ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасини ҳақли равишда меҳнат бирлаштирган қардошлик оиласи деб аташ мумкин.

СУРАТДА: (чапдан) рус қизи Зинаида Ушакова, уйғур Хуршида Тўхтаева, қозоқ Феруза Раупова, татар Фаина Раҳимова ва тожик Шарифа Маҳмудовалар, учун дўстлик энг муқаддас туйғудир.

Р. Шарипов сурати.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА УЧРАШУВ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. Каримов 24 июнда оммавий ахборот воситаларининг ходимлари билан учрашди. Республикадаги аҳвол тўғрисида, юз бераётган воқеаларни ёритишда матбуотнинг вазифалари, ҳозир республика партия ташкилоти, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари олдида турган муаммоларни ҳал қилишда матбуотнинг иштироки ҳақида жиддий, батафсил, ошкора гаплашиб олинди.

Учрашув қатнашчилари қайта қуриш кучларини жипслаштириш, Фарғона областидаги вазиятни, миллатлараро муносабатларни нормал изга солиш зарурлиги тўғрисида гапирдилар. Улар матбуот иши сифатини ошириш, оммавий ахборот органларига партия раҳбарлиги билан боғлиқ бир қанча масалаларни ўртага қўйдилар.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов қатнашди.

(ЎзТАГ).

Телефон орқали мулоқотга таклиф қиламиз

СССР халқ депутатлари съездида совет касаба союзларининг нуқтаи назари ошкоралик вазиятида, рўй-рост баён этилди. Бу нуқтаи назар биринчи навбатдаги муаммолар кўтарилган СССР Олий Советига ва Совет ҳукуматига наказларда ўзининг мужассам ифодасини топди. Пенсиялар миқдорини ошириш, уй-жой программасининг ҳал этилиши, иш тартибига риоя қилиш ва ҳоказолар шулар жумласидандир. Буларнинг ҳаммаси миллионлаб меҳнаткашларнинг, аҳоли барча табақаларининг манфаатларига жавоб беради.

Ҳурматли телетомошабинлар, шунинг учун биз сизларни касаба союзлари Тошкент область Советининг масъул ходимлари билан Тошкент телевидение студиясида 29 июнь соат 20.30 да (II программа) бўладиган суҳбатга таклиф қиламиз. Сиз уй-жой ҳақидаги қонунлар, меҳнатни муҳофаза қилиш ва иш ҳақи, мукофотларни тўлаш тартиби ва бошқа турли-туман саволларингизга жавоб олишингиз мумкин.

Шундай қилиб, сизларни телефон орқали мулоқотга таклиф қиламиз.

Алоқа учун телефонлар: 41-00-01
41-01-62
41-92-76
41-92-79
41-92-86.

Об-ҳаво ва саломатлик

26 июндан 2 июлгача

Ўзбекистон ССР Гидрометеорология марказининг маълумотларига кўра шу ҳафтада республикада ёғингарчиликсиз иссиқ ҳаво сақланиб туради. Кечаси 18—23, кундузи 32—37 даража иссиқ бўлади. Ҳафтанинг ўртача ҳарорати кўп йиллик нормадан юқори келиши кутилади.

Н. А. Семашко номидаги сиҳат-саломатликни тиклаш ва физиотерапия илмий-тадқиқот институти Медик об-ҳаво маълумотлари ва метеопрофилактика маркази мутахассисларининг фикрига қараганда, ҳафтанинг аксарият кунлари, айниқса кундузги соатларда ҳароратнинг аста-секин кўтарилиб бориши, ҳаво таркибидаги кислород миқдорининг камайиши ва атмосфера босимининг пасайиши билан кузатилувчи қуруқ ва иссиқ ҳавонинг тарқалиши сурункали ҳаво етишмайдиган, артериал гипотония, юракнинг ишемик хасталиги, ўпка-нафас олиш системаси хасталиклари бўлган беморларнинг аҳволига салбий таъсир этиши мумкин. Профилактика мақсадларида ана шу тоифадаги беморларга, даволовчи врачлар билан келишилган ҳолда, нафас олиш машқларини бажариш, ҳарорати паст сув муолажаларини қабул қилиш, юрак-қон томир фаолиятини мўътадиллаштирувчи дори-дармонларни истеъмол қилиш тавсия этилади. Шунингдек, очиқ ва салқин ҳавода кўпроқ бўлиш, асабийлашмаслик, жисмоний ва ақлий зўриқишлардан ўзлигини ҳимоя қилиш, уйқу, меҳнат ва овқатланиш тартибига қатъий риоя қилиш керак.

Футбол

ПЕШҚАДАМЛАР ҚЎЛИ БАЛАНД

Биринчи лига командаларининг ўтган шанба куни бўлиб ўтган навбатдаги тур учрашувлари турнир жадвалига жиддий ўзгартишлар киритгани йўқ. Пешқадамларнинг ҳаммаси навбатдаги ғалабани қўлга киритдилар. Марказий армия спорт клуби коллективи ўз майдонида «Таврия» футболчиларини қабул қилиб, 4:0 ҳисобида навбатдаги йирик ғалабага эришди.

Батумининг «Динамо» коллективини қабул қилган Олмаотанинг «Қайрат» футболчилари ҳам йирик ҳисобда ғалаба қозонишди. Улар меҳмонлар дарвозасига жавобсиз уч тўп киритишга муваффақ бўлдилар.

Ўз майдонида Краснодарнинг «Кубань» коллективини қабул қилган «Пахтакор» ҳам ғалаба нашидасини тотиди. Майдон эгаларига қимматли икки очко келтирган учрашувдаги ягона тўпни ўйиннинг 37-минутида Цараев киритди.

Қолган учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Геолог» — «Нефтчи» — 2:0, «Шинник» — «Спартак» —1:0, «Гурия» — АСК (Ростов-Дон) — 3:1, «Динамо» (Ставрополь) — «Металлург» — 3:2, «Факел» — «Котайк» — 2:0, «Ростсельмаш» — «Торпедо» —2:0, «Кузбасс» — «Нистру» — 2:0, «Карпати» АСК — «Даугава» — 2:1.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи халқ депутатлари съездининг қарори

СССР ИЧКИ ВА ТАШҚИ СИЁСАТИНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

анча камайтирилсин. СССР Олий Советининг тегишли комитетлари ва палаталарнинг комиссиялари аҳволни таҳлил қилиб, қурилаётган ва лойиҳалаштирилаётган кенг миқёсли объектларнинг мақсадга мувофиқлигини аниқлаб беришлари лозим.

СССР Энергетика программасига ўзгартиш киритиш, унинг кенг муҳокамасини ўтказиш ҳукуматга топширилсин.

Экономикани ривожлантириш ҳамда социал вазифаларни ҳал этиш учун ҳарбий харажатларни қисқартириб, оқилона етарли даражага келтириш, космик тадқиқотлар самарадорлигини ошириш, халқ хўжалигида космик техника ютуқларидан кенг фойдаланиш ҳисобига қўшимча ресурслар қидириб топилсин. СССР Министрлар Совети мудофаа саноати конверсияси программасини 1989 йил охирига қадар ишлаб чиқсин. Бунда бўшаб қоладиган қувватлар ва моддий ресурслардан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳамда енгил саноат, агросаноат комплекси, савдо, умумий овқатланиш ва соғлиқни сақлаш учун ускуналар ишлаб чиқаришда фойдаланилсин. Қуролли кучларни қисқартириш муносабати билан бўшаб қолаётган маблағларнинг бир қисмидан ҳарбий хизматчилар ва улар оила аъзоларининг моддий-маиший шароитларини яхшилаш учун фойдаланилсин.

Съезд халқ хўжалигида жуда катта нобудгарчиликларга йўл қўйилаётганлиги, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизоми, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидалари кўплаб бузилаётганлиги, ўтакетган хўжасизлик ва масъулиятсизликдан жиддий ташвиш билдиради. Съезд СССР ҳукуматидан, совет ва хўжалик органларидан бундай ҳолларнинг пайини қирқиш учун қатъий чоралар кўришни талаб қилади ҳамда халқ депутатлари Советларига, жамоат ташкилотлари ва ҳаракатларига, меҳнат коллективларига мурожаат қилиб, ҳамма жойда нобудгарчилик ва хўжасизликка қарши, меҳнат ва ижро интизомини мустаҳкамлаш учун умуммиллий кампанияни авж олдириб юборишга чақиради.

Съезд қишлоқ хўжалигини, агросаноат комплексининг барча тармоқларини ривожлантиришга алоҳида эътибор бериш зарур, деб ҳисоблайди. СССР Олий Совети ер ва ердан фойдаланиш тўғрисидаги Қонунни тубдан янгиласин. Ерни унда ишлайдиган кишиларга ижарага бериш, жумладан муддатсиз ижарага бериш йўлидан дадилроқ бориш зарур. Ерни ижарага бериш билан боғлиқ масалаларни ҳал қилиш маҳаллий Советлар зиммасига юклатилиб, уларнинг ваколатлари қонун йўли билан кенгайтирилсин. Колхозлар ва совхозлар билан бир қаторда хўжалик юритишнинг хилма-хил шакллари — агрофирмалар, кооперативлар, ижарачи коллективлар, деҳқон хўжаликлари ривожлантирилсин, уларнинг тенг ҳуқуқлилик асосида мусобақалашуви учун шароит яратилсин. Қишлоқ хўжалиги билан саноат ўртасида тенг муносабатлар, моддий-техника ресурслари қишлоқ хўжалигига биринчи навбатда етказиб берилиши таъминлансин, унинг структурасидаги ўзгаришлар ҳисобга олиниб, қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқариш қайта қурилсин. Аграр секторнинг социал базаси мустаҳкамлансин, қишлоқ хўжалик корхоналарига буйруқ беришга ҳар қандай уринишларга қатъий чек қўйилсин.

Аграр соҳа халқ депутатлари группасининг съездга мурожаати қўллаб-қувватлансин ва СССР ҳукуматига бу мурожаатда ўртага қўйилган қишлоқни ривожлантиришнинг туб муаммоларини ҳал этишга дарҳол киришиш топширилсин.

СССР Министрлар Совети хўжаликларга юқори сифатли қўшимча маҳсулот етказиб беришни унга дон ва озиқ-овқат маҳсулотларини чет мамлакатлардан сотиб олишни қисқартириш натижасида тежалган валюта билан ҳақ тўлаш орқали рағбатлантириш юзасидан эксперимент ўтказсин.

СССР Олий Совети, унинг комитетлари ва палаталарнинг комиссиялари, СССР Министрлар Совети 1991—1995 йилларда ва 2005 йилгача бўлган даврда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг беш йиллик плани концепциялари ва асосий йўналишларини ишлаб чиқишга киришсинлар. Ана шу иш жараёнида иқтисодий ўсишни социал соҳага йўналтиришга, беш йиллик планнинг тўла мутаносиб бўлишига эришишга, республикалар ва маҳаллий Советларнинг мустақиллигини кенгайтиришга, ресурсларни тежаш масалаларига, аҳолини иш билан тўла ва самарали таъминлаш учун шароит яратишга алоҳида эътибор берилсин. Планлаштиришда ҳамда корхоналар ва территориялар хўжалик фаолияти натижаларига баҳо беришда илпи миқдор кўрсаткичларидан фойдаланишдан воз кечилсин.

Съезд туб иқтисодий ислоҳотни оғишмай ўтказишни, планлаштириш методларини, молиявий воситаларни, нархларни, солиқларни, меҳнатга ҳақ тўлаш шартларини ўзгартириш, территориал хўжалик ҳисобини жорий этиш юзасидан ўзаро боғлиқ тадбирларни амалга оширишни зарур деб ҳисоблайди. Тўпланган тажрибани ва йўл қўйилган хатоларни ҳисобга олиб, ислоҳотни амалга ошириш жараёнининг ўзини бошқаришни тубдан яхшилаш, ислоҳот принципларидан чекинишга йўл қўймаслик зарур. Ҳукуматда иқтисодий ислоҳот давлат комиссиясини тузиш зарур деб ҳисоблансин.

Съезд иқтисодий ислоҳотни янада чуқурлаштириш мақсадида СССР Олий Совети ва СССР Министрлар Советига қуйидагиларни топширади:

— социалистик мулкнинг эксплуатацияни ва ходимни ишлаб чиқариш воситаларидан бегоналаштиришни истисно қиладиган хилма-хил шаклларини ривожлантириш таъминлансин. Мулкнинг умумдавлат, маҳаллий (коммунал), кооператив шакллари, ижара ва улушбайга асосланган шакллари (акционерлик шакли), якка тартибдаги меҳнат фаолиятига асосланган шакли, шунингдек турли аралаш шакллари ривожланиши ва эркин мусобақа қилиши учун тенг ҳуқуқли шароит яратилсин, кооператив ҳаракатини ривожлантиришдаги салбий ҳодисаларни бартараф этиш чоралари кўрилсин;

— яқин йилларда ишлаб чиқариш воситалари билан улгуржи савдо қилишга босқичма-босқич ўтилсин, социалистик бозор, жумладан қимматбаҳо қоғоз ва инвестиция ресурслари бозори барпо этилиши учун шароит яратилсин. Иқтисодий мусобақани кенг ривожлантириш учун ва монополия қилиб олиш ҳодисаларига қарши курашиш учун зарур чоралар кўрилсин;

— зарар келтирадиган ва кам рентабелли корхоналар муаммосини, жумладан уларни ижарага топшириш, меҳнат коллективларининг кооператив мулкига айлантириш, бир қанча ҳолларда эса ёпиб қўйиш йўли билан ҳал этиш йўналишлари белгилансин;

— молия системасини тубдан қайта қуриш амалга оширилсин, ресурслар учун ҳақ тўлаш ва фойдадан (даромаддан) прогрессив солиқ ундириш системасига ўтилсин. СССР Давлат банкининг роли мустаҳкамланиб, мустақиллиги оширилсин. Кооператив ва савдо-сотиқ банклари, жумладан республика ва регионал банклар тузилишига кўмаклашилсин;

— ёқилғи-энергетика ва хом ашё ресурсларини чет мамлакатларга сотишни камайтириш ҳамда ташқи иқтисодий фаолият самарадорлигини ошириш ва сўмнинг алмашувига босқичма-босқич ўтиш негизида импорт структурасини ўзгартириш программаси ишлаб чиқилиб, изчиллик билан амалга оширилсин.

Съезд ишлаб чиқариш корхоналари (бирлашмалари) ташаббускорлиги ва мустақиллигини иқтисодий ислоҳотнинг бошланиши сифатида ҳар томонлама ривожлантириш йўлини қўллаб-қувватлайди. Уларни тўла хўжалик ҳисобига изчиллик билан ва оғишмай ўтказишни, хўжалик ҳисобининг турли моделларидан фойдаланиш имкониятини таъминлаш, пудрат, ижара, акционерлик ширкатларини ривожлантириш зарур.

Социалистик концернлар, тармоқлараро бирлашмалар, иттифоқлар ва бошқа уюшмалар ихтиёрийлик асосида барпо этилишига ҳар томонлама кўмаклашиш лозим. Ана шу шаклларни ривожлантириш министрликларнинг вазифаларини тубдан ўзгартиришга уларнинг сонини муттасил камайтириб боришга имкон беради.

Маъмурий фармойишлар ва буйруқларга эмас, балки бошқарувнинг қонун билан тартибга солинадиган иқтисодий усулларига асосланган хўжалик системасида марказнинг роли барча даражада самарали хўжалик фаолияти учун иқтисодий ва ҳуқуқий шарт-шароитларни яратишдан, умумиттифоқ инфраструктурасини ривожлантиришдан, умумдавлат миқёсида илмий-техникавий, молиявий ва солиқ сиёсатини ўтказишдан, гражданларнинг социал жиҳатдан муҳофазасини таъминлашдан иборат бўлади.

Расмий манбалардан бериладиган бошқа ҳар қандай ахборот каби статистика ахборотининг ишончлилиги ва тўлалиги, пухталиги таъминлансин, пулнинг қадрсизланиши даражаси ва суръатлари тўғрисида объектив маълумотларнинг эълон қилиниши йўлга қўйилсин, мамлакат иқтисодий тараққиётига доир статистика кўрсаткичларининг халқаро практикада қабул қилинган тегишли кўрсаткичлар билан қиёсланиши таъминлансин.

IV.

Съезд Совет Социалистик Республикалари Иттифоқида бутун давлат ҳокимияти халқ қўлида бўлиб, халқ бу ҳокимиятни халқ депутатлари Советлари орқали амалга оширишини тасдиқлайди.

Съезд XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси ишлаб чиққан барча даражадаги партия ва давлат органлари ўртасида вазифаларни аниқ белгилаб қўйиш, социалистик ҳуқуқий давлатни барпо этиш, барча жамоат ташкилотлари, шу жумладан КПСС ҳам СССР Конституцияси, совет қонунлари доирасида ҳаракат қиладиган принципни изчиллик билан амалга ошириш йўлини қўллаб-қувватлайди.

Съезд янги Конституция—ССР Иттифоқи Асосий қонунини тайёрлаш юзасидан дарҳол иш бошлаш, шу мақсадда Конституцион комиссия тузиш фикрини бир овоздан маъқуллайди. Янги Конституцияда инсонпарвар, демократик социализм принциплари мужассамлаштирилиши, Совет давлати тузилишининг социал-иқтисодий ва сиёсий негизлари, давлатнинг ленинча федератив тузилиши, ССР Иттифоқи билан иттифоқдош республикалар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг шартнома-конституцион табиати, автономия барча турларининг ривожлантирилиши, Советларнинг юксак статуси, инсоннинг дахлсиз ҳуқуқлари, шахснинг хавфсизлиги ва ҳуқуқий жиҳатдан ҳимояланганлиги тасдиқланиши керак. Янги Конституция шахсга сиғинишнинг, ўзбошимчаликнинг пайдо бўлишига, жамиятни бошқаришнинг буйруқбозлик-маъмуриятчилик усуллари сақланиб қолишига йўл қўймайдиган социал-иқтисодий ва давлат структурасини ўзида мужассамлаштирмоғи лозим.

СССР Олий Советига депутатларнинг съездда айтган таклифларини ҳисобга олиб, амалдаги СССР Конституциясига киритиладиган зарур тузатишларни халқ депутатларининг навбатдаги съездига тайёрлаш топширилсин.

Съезд давлат ҳаёти ва ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида қонуннинг устунлигини, беистисно барча гражданлар, мансабдор шахслар ва ташкилотларнинг қонун олдидаги тенглигини қарор топдиришга азму қарор берганлигини маълум қилади. Барча гражданлар хатти-ҳаракатлари учун қонун олдида жавобгардирлар. Аммо, давлатнинг ўзи ҳам ўз органлари ва мансабдор шахслар тимсолида ўз ҳаракатлари ва қарорлари учун ҳар бир граждан ва бутун совет халқи олдида жавобгар бўлиши керак. Гражданлар, жамоат ташкилотлари, кооперативлар, корхоналарнинг, социал-сиёсий ва иқтисодий фаолиятида «Қонун билан тақиқланмаган барча нарсаларга ижозат берилган» деган принцип изчиллик билан қарор топиши керак.

Давлат органлари ва мансабдор шахслар фаолиятининг асосий жиҳатлари қонун билан аниқ тартибга солиниши керак. Барча мансабдор шахсларнинг гражданлар ҳуқуқларини камситиб якка ўзлари ёки коллегиал тарзда қилган ҳуқуққа хилоф хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиниши мумкин. Қонун — ҳуқуқий давлатнинг пойдевори, гражданлар ҳуқуқлари ва тенглигининг, жамиятдаги тартиб ва уюшқоқликнинг посбони, социал адолат принципининг кафолатидир.

Съезд инсоннинг яшаши ва эркинлиги дахлсиз ҳуқуқлари, шахс ва уй-жойнинг дахлсизлиги ва хавфсизлиги, халқларнинг ўз тақдирларини ўзлари белгилаш ҳуқуқларининг ўзгармаслиги ва муқаддаслигини тан олишга асосланади. Инсон ҳуқуқлари ва халқлар ҳуқуқларининг бирор-бир йўсинда камситилишига йўл қўйиб бўлмайди. Совет қонунчилик системаси, суд, барча ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ана шу ҳуқуқларни изчиллик ва қатъият билан амалга оширишлари ва ҳимоя қилишлари керак.

Халқаро нормалар ва принципларга, жумладан инсон ҳуқуқлари умумий декларациясида, Хельсинки битимлари ва Вена учрашувидаги аҳдномаларда баён этилган норма ва принципларга таяниб, ички қонунларни ана шу ҳужжатларга мувофиқлаштириб, СССР ҳуқуқий давлатлар жаҳон ҳамжамиятини бунёд этишга кўмаклашади.

Съезд шуни таъкидлайдики, амалдаги СССР Конституциясига мувофиқ у ССР Иттифоқи ихтиёридаги барча масалаларни кўриб чиқишга ва ҳал этишга ҳақлидир. Айни вақтда съезд барча асосий қонун актларини узлуксиз ишлаб турадиган СССР Олий Совети ўз комитетлари ва палаталар комиссияларининг фаол иштирокида, муҳокаманинг ошкоралиги ва рўй-ростлигини, қарорлар ва таклифларнинг бошқа вариантлари киритилишини назарда тутадиган, аниқ-пухта ишлаб чиқилган, демократик иш тартибига мувофиқ тайёрлаши, муҳокама қилиши ва қабул этиши керак деб ҳисоблайди.

Съезд СССР Олий Советига навбатдаги съездга тақдим этиш учун СССР Олий Совети составини ҳар йили янгилаб бориш тартиби тўғрисидаги таклифларни ишлаб чиқишни топширади.

Съезд СССР Олий Советига 1990 йилнинг бошларигача ҳаётнинг иқтисодий, социал ва сиёсий соҳаларида Советларнинг тўлаҳокимлиги акс этган, шунингдек, маҳкамачилик ва маҳаллийчиликка барҳам бериш тадбирлари изчил ва конкрет акс этган қонун актлари тайёрлашни топширади. Барча даражалардаги халқ депутатлари Советларини қайтадан тузиш, улар фаолияти методларини демократиялаш, ҳуқуқлари ва ваколатларини ҳар жиҳатдан кенгайтириш, уларга ижрочи аппаратни албатта бўйсундириш — Советларга ҳокимиятнинг реал воситаларини қайтариб беришнинг зарур шартидир. ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг ҳукуматлари ҳокимиятнинг олий органлари — съездлар ва олий Советларга батамом ҳисоб бериб туришлари ва улар олдида жавобгар бўлишлари керак. Барча маҳаллий ишларга раҳбарлик ўз-ўзини бошқариш принциплари асосида, гражданларнинг ташаббусларини имкони борича ривожлантириш, жамоат ташкилотлари ва демократик ҳаракатларнинг ролини ошириш негизида амалга оширилиши керак. Ҳокимиятнинг ваколати 1990 йилнинг февраль ойида тугайдиган республика ва маҳаллий органларига бўлажак сайловлар ана шу вазифаларнинг муваффақиятли бажаралишига хизмат қилиши лозим.

Мамлакатдаги демократик жараён амалий ривожланишнинг Конституцияда белгилаб қўйиладиган гарантияларини мустаҳкамлаш, сайлов системасини изчиллик билан демократиялаш, республикаларда сайлов қонунлари ишлаб чиқилаётганида СССР халқ депутатларига бўлиб ўтган сайлов тажрибасини тўлиқроқ ҳисобга олиш керак.

Иқтисодий ислоҳотни ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш қонунчилик соҳасидаги худди шундай пайсалга солиб бўлмайдиган вазифадир. Съезд СССР Олий Советига социалистик корхона тўғрисида ягона қонун ишлаб чиқишни, шунингдек, ижара ва ижара муносабатлари, ягона солиқ системаси, республика хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш, ўзини ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжалик ҳақидаги қонунни тайёрлашни жадаллаштиришни топширади. СССР Олий Советига, иқтисодий ислоҳот масалалари комитетига палаталарнинг тегишли комиссиялари билан биргаликда республикаларнинг иқтисодий мустақиллигини кенгайтириш масалалари хусусида уларнинг таклифларини, Литва ССР ва Эстония ССР Олий Советларининг қонун лойиҳаси сифатида тақдим этилган ва ана шу республикаларни 1990 йилдан хўжалик ҳисобига ўтказишни назарда тутган таклифларини кўриб чиқиш топширилсин.

Яқин вақт ичида оммавий ахборот воситалари, жамоат ташкилотлари, бирлашмалар ва уюшмалар фаолиятини қонун йўли билан тартибга солиш зарур. Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш керак.

Съезд мамлакатда ҳуқуқтартиботни қатъиян мустаҳкамлаш зарур, деб ҳисоблайди. Демократик тараққиёт маъмурий бебошлик, халқ хоҳиш-иродасини ифодалаш эркини чеклаш билан ҳам, хоҳиш-иродани зўравонлик ва экстремистларнинг ўзбошимчалиги билан алмаштириш йўли билан ҳам барбод этилиши мумкин.

Съезд СССР Олий Совети Президиумининг 1989 йил 8 апрель Фармонидаги 11 прим моддани бекор қилади ва 7-модда таҳририга аниқлик киритиш зарур деб ҳисоблайди, СССР Олий Совети Президиумининг митинглар ва намойишлар уюштириш ва ўтказиш тартиби тўғрисидаги ҳамда СССР Ички ишлар министрлиги ички қўшинларининг бурчлари ва ҳуқуқлари тўғрисидаги фармонлари СССР Конституциясига нечоғлик мувофиқлиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқишни СССР Олий Советига топширишни зарур деб ҳисоблайди.

Съезд порага сотилиш, уюшган жиноятчилик, ўғирлик ва порахўрликка қарши курашни изчил давом эттиришни ва кучайтиришни, барча даражаларда ана шу шармандали ҳодисаларнинг пайини қирқишни, уларни келтириб чиқараётган сабабларни бартараф этишни талаб қилади. СССР Министрлар Совети жиноятчиликка қарши кураш умумиттифоқ программасини ишлаб чиқсин ва уни СССР Олий Советига тақдим этсин. Давлат гражданларнинг ҳаёти, сиҳат-саломатлиги, ор-номуси ва мол-мулкига тажовузлардан уларни муҳофаза этишга кафолат бериши, судлар, прокуратура, терговь, милиция органлари моддий-техника таъминотини кўтариш ва мустаҳкамлаш, бу органлар ходимларининг турмуш шароитини яхшилаш учун барча зарур тадбирларни кўриши шарт.

Суднинг мустақиллигини қатъиян мустаҳкамлаш ва терговнинг самарадорлигини ошириш, уни ҳар қандай идора таъсиридан ҳоли этиш — амалга ошириш мўлжалланаётган суд-ҳуқуқ ислоҳотининг энг муҳим бўғинидир. Бирор-бир жиноятчи жиноятига яраша жазодан қутулиб кетмаслиги, аммо, бирор-бир айбсиз киши ҳам жазоланмаслиги керак. Жиноятга доир иш жараёнининг барча босқичларида, жумладан, тергов бошланган кундан адвокатнинг иштироки билан гражданларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳар жиҳатдан ҳимоя этиш йўли билангина бу вазифа ҳал қилиниши мумкин. Холис тергов, кучли ҳимоя ва мустақил суд — шу уч нарса одил социалистик судловнинг негизидир.

Съезд ҳақиқатан ҳам мустақил ва обрўли суд системасини бунёд этиш, шу мақсадда маслаҳатчилар суд мажлисидек судловнинг демократик формасидан фойдаланиш имкониятини кўриб чиқиб, келгуси йилнинг ўрталарида суд ислоҳотини ўтказишни таъминлашни СССР Олий Советига топширади. Иттифоқдош республикаларнинг суд системалари демократик одил судловнинг барча принципларига риоя этилган ҳолда шу республикалар сиёсий, ҳуқуқий ва маданий анъаналарини ҳисобга олиб барпо этилиши керак.

V.

Съезд миллий масалага, миллатлараро муносабатларнинг ҳозирги аҳволига ва миллий сиёсатни принципиал янгилаш, миллатлараро муносабат масалаларига оқилона ва адолатли ёндашувни таъминлашга қодир бўлган сиёсий дастурни яратиш заруратга айланганига алоҳида эътиборни қаратади. Кўпмиллатли давлатимизнинг федератив тузилиши реал сиёсий ва иқтисодий мазмун билан тўлдирилиши лозим. Биз миллий муносабатларни батамом соғломлаштиришимиз, бу муносабатларни ахлоқ-одобимиз ва мафкурамизга, социализмнинг инсонпарварлик негизларига зид бўлган барча нарсалардан ҳоли этишимиз керак.

ССР Иттифоқи ва республикаларнинг суверен ҳуқуқлари ҳамда автономияларнинг ҳуқуқлари юридик жиҳатдан аниқ-равшан белгилаб қўйилиши керак. Республикаларнинг ССР Иттифоқига ихтиёрий бирлашувининг замини бўлган, Ленин томонидан олға сурилган миллий тақдирини ўзи белгилаш принципи ўзининг чинакам маъносида қайта тикланиши ва зарур демократик ҳуқуқий гарантиялар билан таъминланиши керак.

Съезд шуни маълум қиладики, ҳуқуқий давлатда республикаларнинг суверен ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг зарур юридик механизмини яратаётганда замонавий воқеликка асосланиш керак. Барча республикаларнинг экономикаси, демографияси, социал ва миллий структураси ўзгарди, миллий ўзини англаш кучайди, маънавий ҳаётда янги эҳтиёжлар пайдо бўлди. Буларнинг ҳаммаси миллатлараро муносабатлар масалаларига оқилона ва адолатли ёндашувни, федератив иттифоқ давлати доирасида барча совет миллатлари ва элатларининг ҳар жиҳатдан эркин ривожланишини, миллий тилларнинг равнақини, маданиятларнинг гуллаб-яшнашини таъминлайдиган сиёсий гарантияларнинг мустаҳкамланишини талаб қилади.

Съезд марказдаги ва жойлардаги ҳокимият органлари олдига бебошлик ва қонунсизлик даврининг яна бир оғир мероси бўлиб қолган миллий муаммоларни ўзаро мақбул тарзда ҳал этиш йўлларини топиш талабини қўяди. Бир қанча миллатлар ва элатларга нисбатан адолат ҳозиргача ҳам тикланмаган. Вазиятнинг мураккаблигини, айрим республикалар ва регионларда ана шу вазиятнинг ўзига хос хусусиятини инобатга олиб, халқ депутатлари съезди қуйидаги қатъий позициясини изҳор этишни лозим деб ҳисоблайди: мазкур қарорга мувофиқ ишлаб чиқилаётган янги миллий сиёсат доирасида муаммонинг ечими қисқа муддатда демократик йўл билан топилиши керак. Съезд СССР Олий Совети Миллатлар Советига тегишли республикалар Олий Советлари билан биргаликда Волга бўйи немислари, қрим татарлари, месхети турклари ҳуқуқларини тиклаш, кам сонли халқларни ривожлантириш хусусида съездда кўтарилган масалаларни ўрганиш ва таклифлар тақдим этишни топширади. Миллатлар Советининг миллий сиёсат ва миллатлараро муносабатлар комиссияси Тоғли Қорабоғ автоном областидаги ишларнинг аҳволини кўриб чиқсин ва кўриб чиқиш натижалари тўғрисида СССР Олий Советига ҳисоб берсин.

Съезд қуйидагиларни зарур деб ҳисоблайди:

— сиёсий соҳада — иттифоқдош ва автоном республикалар, бошқа миллий тузилмаларнинг ҳуқуқларига қатъий риоя қилиш ва ҳуқуқларни анча кенгайтириш, республика органлари ва маҳаллий органларнинг мустақиллиги ва масъулиятини кучайтириш, буларнинг ҳаммасини биринчи қадам деб билиш лозим. Биз иттифоқдош республика ССР Иттифоқи ихтиёрига берилмаган барча масалаларни ҳал этиб, ўз территориясида давлат ҳокимиятини мустақил амалга ошириши принципи рўёбга чиқиши учун изчиллик билан олға боришимиз керак. Қонунчилик асослари ва умумий негизларни белгилаш иттифоқ компетенциясига кириши, бевосита амал қилувчи қонунларни қабул қилиш республикалар ҳуқуқи эканлиги тўғрисидаги конституцион қоидага федератив давлат мавжудлигининг асосий принципларидан бири деб риоя этилиши керак. Иттифоқ Конституция ислоҳоти етилган миллий масалаларни ҳар бир миллатнинг ўз тарихий, маданий хусусиятларига ва бошқа хусусиятларга тўлароқ мос даражада ривожланиши гарантияланган, ўзини-ўзи бошқарадиган демократик жамиятнинг ҳуқуқий негизи яратиладиган қилиб ҳал этиши лозим;

— иқтисодий соҳада — иттифоқ ва республикалар ўртасидаги муносабатларни иқтисодий мустақилликни умумиттифоқ меҳнат тақсимотида фаол иштирок этиш билан узвий қўшиб олиб бориш негизида такомиллаштириш. Республикалар, регионлар, ўлкалар ва областларни ўз-ўзини бошқариш ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтказиб, уларни экономикамизни янгилашнинг умумий жараёнига узвий тарзда қўшиб, мамлакат ягона халқ хўжалик комплексини тартибга солишни худди шу таҳлитда қайта қуриш зарур. Барча миллатлар ва элатлар ўзларининг суверен иқтисодий, социал ва бошқа манфаатларини тўла ифода этиш ва рўёбга чиқариш, регионлар ва бутун мамлакат халқ хўжалигини уйғун ривожлантириш мақсадида бу манфаатларни ўзаро тенг ҳуқуқли негизда келишиб олиш имкониятига эга бўлишлари керак.

— Маънавий соҳада — миллий маданиятларнинг хилма-хиллигидек буюк социал ва тарихий қадриятни тан олиш. Бу қадриятлар фақат мамлакатимизнинг мулки бўлиб қолмай, улар инсониятнинг маънавий мулкининг бетакрор ва беқиёс қисмидир, бинобарин съезд ҳам катта, ҳам кам сонли барча совет халқлари маданиятларига асраб-авайлаб муносабатда бўлиш, миллий тилларни ривожлантириш ва бойитиш зарурлигини таъкидлайди.

Съезд миллатлараро муносабатларда пайдо бўлиши мумкин бўлган ва пайдо бўлаётган зиддиятларни ҳал этишнинг ҳуқуқий формаларини яратиш зарур, деб уқтиради. Одамларнинг жуда нозик ҳис-туйғуларига дахлдор бўлган ана шу зиддиятларнинг мураккаблигини ҳисобга олиб, съезд барча миллатлар ва элатларнинг намояндаларига мурожаат этиб, бир-бирини тушунишга ва саховатли, оғир-вазмин ҳамда сабр-тоқатли бўлишга даъват этади. Биз ҳаммамиз биргаликда миллий муаммоларни ҳал этишда зўравонликни батамом истисно этиш ҳамда кўп миллатли совет халқининг демократик тараққиётини таъминлаш учун бир-биримизнинг ҳуқуқларимиз ва манфаатларимизни асраб-авайлашимиз ва ҳурмат қилишимиз лозим.

VI.

Халқ депутатлари съезди Совет давлатининг қайта қуриш йилларидаги халқаро фаолиятини қўллаб-қувватлайди ва бу фаолиятга юксак баҳо беради.

Ақидаларга асосланган тасаввурлардан воз кечиш, халқаро ҳаётдаги турли воқеалар ва жараёнларга ёндашувдаги реализм, умуминсоний қадриятларга уларнинг олдинги аҳамиятини қайтариш, давлатлараро муносабатларни мафкурадан ҳоли қилиш, мамлакат манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган сиёсатни аҳлоқ-одоб билан узвий боғлаш — буларнинг ҳаммаси янгича фикрлашнинг ўзига хос белгиларидирки, ана шу янги фикрлашга мувофиқ СССРнинг ташқи сиёсий йўлида туб ўзгаришлар содир бўлди.

Ҳозир бу ташқи сиёсат КПСС XXVII съездининг ядровий қуролланиш пойгаси инсониятнинг яшаши учун ялпи қирғин хавфи солаётгани, ҳозирги дунёнинг яхлитлиги ва ўзаро чамбарчас боғлиқлиги, халқларнинг социал-сиёсий йўлни ўз ихтиёрлари билан танлаб олиш ҳуқуқи тўғрисидаги тарихий хулосаларига мустаҳкам асосланмоқда.

Съезд шуни қайд этадики, қайта қуриш йилларида янгича сиёсий фикрлаш принципларининг амалга оширилиши натижасида халқаро кескинлик анча камайди. Ядро аслаҳалари, иттифоқчи мамлакатлардаги совет қўшинларининг сони қисқартирилди, Афғонистондан совет қўшинларининг олиб чиқилиши сўнгги йиллардаги энг муҳим ташқи сиёсий тадбир бўлди. Съезд парламентларга ва халқаро жамоатчиликка мурожаат қилиб, афғон урушидан қайтиб келмаган ва чет элларда азоб чекаётган совет солдатлари ва офицерларининг қайтиб келишига бутун чоралар билан ёрдам беришга даъват этади.

Айни вақтда съезд ҳозирча қуролсизланиш ва ишонч тадбирларини мустаҳкамлаш соҳасида бошланган ижобий ўзгаришлар муқаррарлигининг гарантиялари таркиб топмаганлигини таъкидлайди. Ана шундай шароитда мамлакатимизнинг ишончли мудофаасини таъминлаш давлатимизнинг энг муҳим вазифаларидан биридир. Съезд Совет армиясини ташкил этишнинг амалдаги принципларига мувофиқ уни сифат жиҳатидан янада ривожлантиришни маъқуллайди. Ватанпарварлик руҳида тарбияланган, бутун совет халқи билан мустаҳкам боғланган ва унинг манфаатларига садоқатли Совет Армияси тўғрисида бундан буён ҳам ғамхўрлик қилиш лозим.

Съезд Совет — Хитой муносабатларининг нормаллашувини умумжаҳон аҳамиятига молик воқеа деб қутлайди. Съезд барча социалистик мамлакатлар билан бундан буён ҳам тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали ҳамкорлик ривожлантирилишини ёқлайди. Съезд СССР ҳукуматига қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва ялпи тинчликни мустаҳкамлаш ишида асосий омил бўлган Совет — Америка муносабатларини янада яхшилашга эришишни, «Умумевропа хонадони»ни бунёд этишда Совет Иттифоқининг янада фаол иштирокини таъминлашни, Ҳиндистон билан дўстона муносабатларга алоҳида эътибор бериб, Осиё — Тинч океан регионида Владивосток йўлини давом эттиришни, Лотин Америкаси ва Африка билан самарали алоқаларни ривожлантиришни, барча чегарадош давлатлар билан яхши қўшничиликни мустаҳкамлашни топширади.

Съезд қайта қуриш туфайли рўёбга чиққан Совет Иттифоқининг ташқи йўлини бундан буён қуйидаги принциплар негизида ривожлантириш зарур, деб ҳисоблайди:

— мамлакатнинг хавфсизлиги, аввало, демилитаризация жараёнида, халқаро муносабатларни демократиялаш ва инсонпарварлаштириш жараёнида, БМТнинг обрўси ва имкониятларига таяниб, ялпи ва тенг хавфсизликнинг таркибий қисми сифатида сиёсий воситалар билан таъминланиши керак;

— қуролсизланиш ва давлатнинг мудофаа потенциалини оқилона етарли даражагача қисқартиришга қаратилган музокаралар жараёнида ядро қуроли тугатилиши керак;

— бирон-бир сиёсий, иқтисодий ёки бошқа мақсадларга эришиш учун куч ишлатиш ва куч ишлатиш билан дўқ-пўписа қилишга йўл қўйиб бўлмайди; бошқа давлатлар билан муносабатларда суверенитетни, мустақилликни, территориал яхлитликни ҳурмат қилиш албатта шарт;

— халқаро муаммоларни ҳал этиш, можароларни бартараф этишнинг якка-ягона усули мухолифлик эмас, балки манфаатлар мувозанатини белгилаб олиб ўтказиладиган мулоқот ва музокаралардир;

— совет экономикасини жаҳон хўжалигига қўшиш бизнинг ҳозирги халқаро меҳнат тақсимотида, илмий ва техникавий айирбошлашда, жаҳон савдосида фаол иштирок этишимизни, биз билан ҳамкорлик қилмоқчи бўлган мамлакатлар билан ҳамкорлик қилишимизни назарда тутади.

Съезд келажакда мамлакат учун, унинг халқлари учун ҳаётий муҳим аҳамиятга молик ташқи сиёсий қарорлар нодемократик йўл билан хуфёна қабул қилинишини батамом истисно этадиган ишончли гарантиялар яратиш зарурлигига алоҳида эътиборни қаратади. Бундан буён барча ана шундай қарорлар СССР Олий Советида, унинг комитетларида ва палаталарнинг комиссияларида муҳокама қилинганидан кейин қабул қилиниши, жуда катта қарорлар, масалан иттифоқчилик муносабатларига, энг муҳим шартномалар тузилишига оид қарорлар халқ депутатлари съездининг муҳокамасига тақдим этилиши керак. Съезд СССР Олий Советига ўз вақтида совет қўшинларини Афғонистонга киритиш тўғрисида қабул қилинган қарорга сиёсий баҳо ишлаб чиқишни ва бу ҳақда СССР халқ депутатларининг иккинчи съездига маълум қилишни топширади. Совет давлати ташқи сиёсатини шакллантириш ва ўтказиш халқ назоратида бўлиши керак.

Съезд бутун жаҳон олдида шуни маълум қиладики, СССРнинг янгича фикрлашга асосланган ташқи сиёсий йўли асосли, муқим характердадир. Бу тактик усул ҳам, чалғитиш ҳам, бирон-бир кимсага ён босиш ҳам эмас, балки совет халқининг манфаатларини ифодалайдиган ва бутун инсониятнинг манфаатларига мос келадиган, чуқур асосланган стратегик йўлдир. Съезд яна бир карра ана шу йўлни бутун халқ қўллаб-қувватлаётганини тасдиқлайди ва бу йўлни актив амалга ошириш лозимлигини қатъиян маъқуллайди.

Съезд мамлакатнинг барча гражданларига мурожаат қилади:

Ватандошлар! Сизнинг кўз ўнгингизда ва иштирокингиз билан биз, халқ депутатлари совет жамиятини ривожлантириш муаммоларини муҳокама қилдик. Ушбу муаммолар нечоғли жиддийлигига, улар биздан қанчалик куч-ғайратларни тақозо этишига ишонч ҳосил қилдик. Қийинчиликларни бартараф этиш, Ватанимизни социал-иқтисодий тараққиётнинг замонавий марраларига чиқариш учун барчамиз азму қарор берганлигимизга ҳам ишонч ҳосил қилдик. Бу ишни биз учун ҳеч ким қилмайди. Бу бизнинг мамлакатимиз, бизнинг еримиз, бизнинг социалистик Ватанимиздир.

Майли, манфаатларимиз турлича бўлсин, фикрларимиз бир ердан чиқмасин. Аммо фақат революцион қайта қуришгина янгиланган, инсонпарвар, демократик социализмга олиб келади, инсон фаровонлиги бу социализмнинг мақсад-муддаосидир — биз ҳаммамиз ана шу фикрда якдилмиз. Бундай жамият омманинг мустақиллиги ва ижодкорлиги билан куч-қудратли бўлади, оммага кенг имконият очиб беради.

Биз тўғри йўлдан бормоқдамиз. Биз Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг, идора этувчи партиянинг, жамият сиёсий авангарди бўлган партиянинг жипслаштирувчи роли нечоғли муҳимлигини тушунамиз. У қайта қуришни бошлади ва қайта қуришнинг кафолатидир. Янгиланаётган ва такомиллашиб бораётган партиягина халқ орзу-умидларини амалга ошириш ҳаракатига бошчилик қила олади.

СССР халқ депутатларининг биринчи съезди даъват этади: яхшироқ яшаш ва камол топиш учун иродамизни мустаҳкамлайлик, куч-ғайратларимизни кўпайтирайлик, қайта қуришни шижоат билан олға силжитайлик!

«Қатортол»лик Шерхон аканинг хонадонига яна қорахат келди. Аввал Ҳамдам, энди бўлса Холматидан айрилган Бувиниса ая ҳолсизланиб, остонага ўтириб қолди.

— Жудолик ёмон, ўз соғлигингни ҳам ўйла, онаси, — умр йўлдошини суяди Шерхон ака. — Ўғилларинг қаҳрамонлик кўрсатди, фахрлансанг арзийди. Ишқилиб қолганлари омон бўлишсин.

Жасоратнома

Берлинга яқин қолган эди...

Бу пайтда яна икки ўғил Қўчқор ва Абдурашидлар Украина тупроғини фашист босқинчиларидан тозалашда қатнашаётган эдилар. Карим эса фронтда содир бўлаётган воқеалардан хабар топиб, Сталинград остонасида ҳалок бўлган акалари учун қандай ўч олишни ўйларди. Аммо ёши етмагани чатоқ бўлаяпти-да. Юртдошлар жон олиб, жон бераётган бир пайтда қайси йигит ота-она бағрида ўтиради. У район ҳарбий комиссариати бошлиғига учрашишга аҳд қилди.

— Ҳарбий комиссариатга бораверганимдан сўнг охири рухсат беришди, — эслайди Карим ака ўша дамларни. — Орадан кўп вақт ўтмай кўнгиллилар сафида фронтга жўнаб кетдим. Пойтахт яқинидаги Калинин районида яшовчи Шоҳизинда Давронбеков билан поездда Польшагача бирга бориб, ажралишдик. Мен пулемётчилар тайёрлайдиган курсда таълим олдим.

Карим ака 68-гвардиячи ўқчи полк сафида чегарада жангга кирди. Душман енгилишини сезиб турган бўлса ҳам, таслим бўлишни истамай, қаршилик кўрсатарди. 1-Белоруссия фронти қўшинлари уларни Одергача улоқтириб ташлади. Дарёнинг нариги қирғоғига ўтиб олган газандалар истеҳком қуриб, селдек ўқ ёғдира бошладилар. Ҳатто бош кўтариб бўлмай қолди. Шу пайт осмонда самолётларимиз пайдо бўлди. Портлаётган бомбаларнинг садоси остида жангчилар яна ҳужумга ўтдилар.

Энди Варшаванинг ҳар бир кўчаси муюлиши учун кураш борарди. Бўлинмага командир этиб тайинланган Карим ака истеҳкомларни ёриб ўтиш бўйича топшириқлар оларди. У қўл остидагиларни мард, ҳушёр бўлишга ундар экан ўзи пулемётни уйларнинг юқори қаватига судраб чиқиб, ленталарни ғазаб билан бўшатарди.

Берлинга яқин қолган эди. Лекин Карим ака у ерга етиб боролмади. Кўча жангларининг бирида шундоққина ёнига снаряд тушиб, портлади. Госпиталда ўзига келганда эса ўнг оёғи зирқираб оғрир, ҳукмига бўйсунмаётган эди. Узоқ тикилиб англади: тепасида ўтирган ҳамшира йиғлаётган экан.

Карим Нурмуҳаммедов фронтдан қайтгач кўп йиллар Фрунзе район турар жой коммунал хўжалик бўлими, кейинчалик республика Коммунал хўжалик министрлигида турар жой бошқармасини бошқарди.

— Қани энди ҳамма ҳам у кишидек жонкуяр бўлса, — деди Чилонзор районидаги «Қурилиш» маҳалласи уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг раиси Д. Турковский. — Маҳалланинг обод бўлиши, аҳолига қулайлик яратиш учун бор ғайратини аямайди. Бизда 26 уруш ветерани ва 8 нафар интернационалчи-жангчилар бор. Уларнинг кўпчилиги фаолларимиздир.

С. ШОДИЕВ.

СУРАТДА: К. Нурмуҳаммедов.

Х. Мирзакаримов сурати.

Китоблар оламида

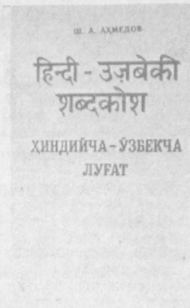

ҲИНДШУНОСЛИКДА БИРИНЧИ ЛУҒАТ

ҲИНД ВА ЎЗБЕК халқларининг дўстлиги қадимий бўлиб, у тарихий, иқтисодий ва маданий жиҳатлари билан кейинги йилларда янада ривож топмоқда. Тошкент шаҳримизда Ҳиндистон элчихонасининг ташкил топиши, дўстлик байрамлари ўтказилиши, олий ўқув даргоҳларида ҳинд талабаларининг таҳсил олишлари, ҳинд қурувчилари томонидан «Семурғ» замонавий меҳмонхонаси қурилиши, ўрта мактабда ўқувчиларга ҳинд тили ўқитилиши ана шу дўстликнинг ёрқин далилидир. «Ўқитувчи» нашриёти чоп этган «Ҳиндийча-ўзбекча луғат» ана шу дўстликка яна бир ҳисса бўлиб қўшилди.

Мазкур луғатни В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат дорилфунуни шарқ факультети ҳинд кафедрасининг катта ўқитувчиси, филология фанлари номзоди Шарифжон Аҳмедов тузган. Бу ҳинд филологиясида ҳиндийча-ўзбекча биринчи луғат ҳисобланади. Китоб автори шаҳримиздаги 24-ўрта мактабда ҳинд тилидан таҳсил олган, дорилфунуннинг ҳинд бўлимида ўқиган ва Ҳиндистонда бир неча бор бўлиб, шу халқнинг урф-одатларини, анъаналарини ва тил бойлигини атрофлича ўрганган. Ана шу изланишлар натижасида Шарифжон Аҳмедов ҳиндийча-ўзбекча луғатни яратди. Унга кенг қўлланадиган 3 мингдан ортиқ сўз ва иборалар танлаб олинган, фойдаланиш осон бўлиши учун ҳиндийча сўзлар қатъий алфавит тартибида жойлаштирилиб, уларнинг ёнида ўзбекча айтилиши ҳам ёзиб қўйилган.

Хулоса қилиб айтганда, олий ва ўрта мактаб ўқитувчилари, талаба ва ўқувчиларга мўлжалланган бу луғат ҳинд ва ўзбек халқлари ўртасидаги маданий ва адабий алоқаларнинг янада ривожланишига, ҳинд тилини пухта ўрганишга катта ёрдам беради.

Жамолиддин НИЗОМОВ,
Лаъл Баҳодир Шастри номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли 24-ўрта мактаб директори.

Акс садо

«Ватан туйғуси»

«Тошкент оқшоми», 1989 йил, 15 май

«Ватан қаердан бошланади, у қачон сенинг туйғуларингдан жой олди?» деган савол ҳар онда туғилади. Олис болалигимни эслайман. Қовун-тарвуз даласи, у ердаги чакалак, пастаккина ертўла-уй. Катта сел келганда ертўладаги баъзи буюмларни тут дарахти шохларига илиб асраб қолганмиз. Яшаб, унган «Кўрпасой» қишлоғим. Кейинроқ эса шу қишлоқ ўрнида бунёдга келган каттакон рангли металлургия ўчоқларидан бири бўлмиш, салкам 120000 аҳолиси бўлган Олмалиқ шаҳри кўз олдимга келади.

Мен бу шаҳарда яшарканман, ҳамон ўша қишлоқ кўчалари, уйлари, кўчани чангитиб қайтган подалар, йўл бўйларида ўсган ковуллар, осмонўпар мирзатераклар, ваҳимадор бақа тераклар кўз олдимга келади. Қишлоқнинг нариги чеккасидаги Суйритепа ҳамон хотирамдан кетмайди. Кейинчалик бу Суйритепа бундан 1000—2000 йиллар муқаддам ота-боболаримиз яшаган манзил эканлигини, тошларни майдалаб ундан тилла ва кумуш эритиб олишда симобдан фойдаланганликларини билиб қолдим. Бундан ҳам қизиғи, ўша Суйритепадан уч-тўрт чақирим нарида ўрта асрларда мис, олтин, кумуш эритиб олишда қадим Моваруннаҳрнинг оҳангарлар, яъни маъданшунос-металлурглар маркази Тункент шаҳри бўлганлигини ўқиб, археологик қазиш экспедицияларида қатнашиб, қарийб ўн асрлар давомида Шош—Илоқ деб аталувчи давлат пойтахти эканлигини билиб, юрагим фахрланиш туйғулари билан тўлиб-тошди.

Тарихий тангалар топилиб, уларнинг мана шу Тункент шаҳрида зарб қилинганлиги, у эса академик олимимиз Яҳё Ғуломовнинг ва академик М. Е. Массонларнинг рисолаларида тасдиқ ва қайд этилганлигининг гувоҳи бўлдим.

Бора-бора мендаги Ватан туйғуси кенгайиб, қадим Самарқанд, Бухоро, Хоразм, Фарғона, Сурхондарёдаги ноёб обидаларга бориб етди. Асрлар ҳисси билан ўлчангандa эса бу туйғу эрамизгача бўлган V асрларда эроний-Аҳмонийлар, фотиҳ Искандар, Қутайба, Чингизхон босқинчилигига бориб етди. Сўнг эса бу ёвларга қарши мардона курашган оналар онаси — Тўмарис, тадбиркор Широқ, Сарбадорлар, Муқанна, Жалолиддин, ёвқур Спитамен, қолаверса фашист газандаларига қарши курашган, ўзбек юрти фарзанди Собир Раҳимов кабиларни англаб етдим.

Мактаб партасида ўтирганимда Тўмарис ва Широқ афсоналаридан ташқари бирон бир тарих маълумотлари, Ўзбекистон тарихи ўқитилмади. Мен, техника фани бўйича таҳсил олганим ҳолда, ўзбеклар юртига, туркий халқлар тарихига, Ўрта Осиё тарихига оид саҳифаларни, ўлкашуносликка қизиққан ҳолда, кўпдан-кўп сафарларда бўлганим учунгина тарихчи олимлар билан шахсан учрашган, анжуманларда иштирок этганим учунгина билишга, тўғрироғи танишишга эришдим. Акс ҳолда тасаввур қилмаганим ҳолда ўтиб кетар эдим.

Ўзбекистон тарихига ва уни мактабларда етукроқ ва батафсилроқ ўқитишга эътибор кучайса яхши бўлар эди, деб ҳисоблайман ва бунга ишонаман. Инсонларни, миллатларни бир-бирига яқин ва қадрдон қилишда фанлар ичида тарих фани илдам турса керак деб ҳисоблайман. Бунинг сабабларидан бирига ўзим гувоҳман. Бу воқеа 1971 йил ноябрь ойида юз берган эди. «Алмаликский рабочий» газетаси ўз саҳифасида Тошкент областининг Оққўрғон райони музофотида, Сирдарё бўйида ер остида қадим Бинкент ундан кейин Харашкент, сўнг эса Шоҳруҳ деб номланган шаҳар харобаси, ўн километрдан ортиқ йўли бор эмиш, унинг бир қисми Сирдарё остидан ўтар эмиш, деган хабарларнинг тарқалишига сабаб бўлди. Хуллас, бу гапларнинг нечоғлик рост-ёлғон эканлигини билмоқ мақсадида ўша ерга ўндан ортиқ ёш йигит-қизлар, ўқувчи ва студентлар йўл олдик. Тўрт кунлик сафар пайтида жуда катта таассурот, топилма ва одамлардан эшитган ақидаларга тўлиб қайтдик. Ўшанда, Сирдарё ювиб бораётган қирғоқ бўйларида топилган Александр Македонский саркардаларининг бош сурати солинган мис танганинг, оҳунинг рангли сурати солинган сопол лаганнинг топилиши ва бошқа топилмалар археолог олимларимизга жуда асқотиб қолди. Афсуски ўша атрофдаги мактаблар бу жой ҳақида на китоб, на ўлкашунослик тўгараклари, на тарих ўқитувчилари ҳикоясидан билишарди.

Ўша сафарда қатнашган ўртоқлар ичида турли миллат вакиллари: рус Юрий Ефимович Дереглазов рафиқаси ва болалари билан, инженер қримтатар Зевид Газиев, ўзбек ва бошқалар ҳалигача бир-бири билан дўст ва аҳил, ўлка тарихи бўйича ҳаяжонланиб суҳбат қурадилар. Бирон-бир киши «Бу сенинг тарихинг, бу менинг тарихим» демайди. «Бизнинг тарихимиз, яшаб турган ўлкамиз, қолаверса Ватанимиз тарихи» деб тушунадилар.

Аммо, энг ноёб топилмалар, ўша оҳу сурати солинган лаган ҳозир Тошкентдаги Маданият музейига, тангалар эса махсус рисолаларда келтирилганлигига қарамай, Тункентда 150.000 тонна мис эритишгани ва танга зарбхонаси обидалари бўлишига қарамай ҳамон Олмалиқ ўлкашунослик музейи, лоақал хоналарига эга эмас. Шаҳарга келиб кетувчи меҳмонлар ўқувчи пионерлар, ота-оналар бир неча марта тегишли жойларга мурожаат қилишларига қарамай бу хайрли иш амалга ошган эмас.

Кўпгина ноёб топилмалар йўқолиб кетди. Шаҳар ёнидаги қадим Олмалиқ ҳисобланмиш Тўқкент харобаси, фақат қизиқувчи жамоатчи кишиларнинг ҳаракати туфайлигина икки ой давомида археологик ўрганилишга сабаб бўлди. Акс ҳолда бу обида 1976 йили, ўрганилмаган ҳолда бутунлай ер юзидан суриб ташланган бўлар эди. Ҳозир тарих рисолалари ва илмий ҳисоботларда изи қолди. Бу ҳам катта гап! Ҳали бизнинг республикамизда кончилик, саноатнинг чуқур тарихий илдизларини очиб берувчи рисолалар битилишига етарлича эътибор йўқ деб ўйлайман. Ҳолбуки Ўрта Осиёда ҳам, Сибирь ва Уралдагидек қадим-қадимдан мис, бронза, чўян эритиб олишда ўзига яраша илмий жараёнларга, тиллани олишда симоб билан ишлов беришга кенг эътибор берилган. Ҳар бир тарих ўқитувчиси ўз ўқувчисига, дарсини аввало ўзи яшаб турган ўлка тарихидан, амалий кўргазмалардан бошласа, Ватан туйғуси, уни севиш, ардоқлаш туйғулари кучайган бўлур эди.

Олимларимиз ва тарих рисолачиларимиз олдида чексиз улкан ишлар, изланишлар турибди. Ёшларга «Ватан туйғуси»ни жуда чуқур англатиш фурсати келди деб ўйлайман.

Мусулмон АСҚАРОВ,
техника фанлари номзоди, доцент, Тошкент область тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти жамоатчи инспектори.

Яхши кайфият улашувчилар

СССР 50 йиллиги номидаги «Тошкент трактор заводи» бирлашмаси қошида ҳашар йўли билан барпо этилган маданият ва техника саройи иш олиб бораётганига 18 йил бўлди. Завод ишчилари ва маҳаллий аҳоли учун бўш вақтларда ўзларига ёққан машғулотлар билан шуғулланишлари учун барча шароитлар мавжуд. Саройда болалар ва катталар учун бир қанча тўгараклар ишлаб турибди.

Турли расмлар, нақшлар билан безатилган йўлак бўйлаб борар эканмиз, хиёл очиқ эшикдан майин музика садоси эшитила бошлади. Замонавий бал рақслари тўгараги аъзолари навбатдаги машғулотни ўтказишаётган экан. Кейинги хонада бичиш-тикиш тўгараги машғулот ўтказаётган экан. Чиройли кўйлакча тикаётган қиз ўзини Лена деб таништирди.

— Тўгаракка қатнаётганимдан уйдагилар хурсанд. Чунки онамга, синглимга, ўзимга бемалол турли фасондаги кўйлаклар бичиб, тика оламан. Умуман, келажакда архитектор бўлмоқчиман, лекин тикувчилик ҳар қандай қизга жуда асқотади, — дейди у кўзларида мамнуниятлик порлаб.

«Ўқув зали» деб ёзилган эшикни аста очамиз. Бу ерда китобсевар талабалар китобдан бош кўтаришмайди. Жавонларга тахланган китоблар орасида «Фалсафа ҳақида», «Педагогика», «Сиёсий китоблар», «Физика», «Медицина» каби ёзувлар учрайди. Хона сокин ва шинам. Катта стол устида газета-журналлар турибди. Энг асосийси бу ерда шуғулланиш учун яхши шароит бор.

— Тўгарак машғулотларини олиб бориш учун барча қулайликларга эгамиз, — дейди сарой директори Анатолий Степанович Управителев. — Лекин ишимиз янада яхши бўлиши учун кўп нарса зарур деб ўйлайман. Келажакка планлаштирилган ишларимиз қоғозда қолиб кетяпти. Сабаби, хоналар етишмайди. Бу йил саройни реконструкция қилиш ишларини жадал олиб боряпмиз. Иккинчи қаватда турли ашёлар билан тўлдирилган катта зал бор. Ўша ер ремонт қилиниб, яхшилаб безатиляпти. Бу йил сентябрь ойидан бошлаб шу залда «Санъат мактаби» тўгараги ўз ишини бошлайди. Эндиги масала тажрибали раҳбарларни танлай билиш.

Саройдаги томоша зали болаларнинг севимли жойидир. Бу ерда болалар учун фильмлар, қўғирчоқ театри ва театр студияси аъзолари намойиш этган турли спектакллар намойиш қилинади. Биринчи қаватда дискотека майдончаси бўлиб, шанба ва якшанба кунлари ёшлар билан гавжум бўлади.

Саройдаги хор коллективи, рақс тўгараклари байрам кунлари ўзбек ва рус тилларида концерт программаларини кўрсатадилар. Куйбишев районидаги оталиққа олинган мактаб лагерларида ўзларининг чиқишлари билан болаларни хушнуд этадилар.

Ажойиб тадбирлардан яна бири, бу туғилган кунларни нишонлашдир. Сарой ходимлари ва тўгарак аъзоларининг туғилган кунлари эсда қоларли вазиятда ўтказилади. Аммо тадбир бу билан чекланиб қолмаган. Массивда студентлар ётоқхоналари кўп. Ҳар ойда сарой ходимлари ётоқхоналарда бўлиб туришади, талабаларнинг туғилган кунларини нишонлашда қатнашишади. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, маданият ва техника саройида олиб борилаётган ташкилий ишлар кишиларга яхши кайфият бағишламоқда.

М. МУХТОРОВА.

Болажонларнинг шоир бобоси

ТОЛИБ ЙЎЛДОШ деганимизда дастлаб кўз олдимизга камтар, хокисоргина, лекин юрагида бир олам мурувват, муҳаббат жойланган киши кўз олдингизга келади. Унинг қалбидаги муҳаббат кимларга аталган? Болажонларга, қувноқ ширинтойларга! Болани севган инсон зоти борки у юрт келажагини севади!

Толиб ака етмиш ёшга тўлди. Унинг биринчи машқидан тортиб янгигина қоғозга тушган шеъригача болаларга аталган. Уларнинг тақдири ҳақида куюнишдан, шодон чеҳрасини кўриб суюнишдан туғилган бу шеърлар! Шоирнинг биронта китоби пештахтада ўз мухлисларини кутиб ётганини кўрмаганман. Ҳеч ким кўрмаган бўлса керак. Бунинг сабаби эса шоирнинг истеъдодидан, қаламга олган темасини болаларга лўнда, содда қилиб етказа олишида.

Толиб Йўлдош ўзининг эллик йиллик ижодий фаолияти мобайнида ўқувчиларга қирқдан ошиқ шеърий тўплам совға қилди. Улар орасида «Шудринг томчилар», «Ёшлик ўйлари», «Меҳмон келса» сингари бақувват тўпламлар бор.

Шоирнинг ҳар бир китоби ўз мухлислари олдида берган ижодий ҳисоби саналади. Ҳар бир китоб шоир ижодида бир поғонаки, ижодкор аҳли китобдан-китобга тиниқиб боради.

Болажонларимизнинг суюкли шоири Толиб Йўлдош ўзининг етмиш йиллик умри давомида яхши-ёмонни, аччиқ-чучукни, оқ-қорани кўриб келди. Шоирнинг шеърларидаги шукроналик оҳанглари, яхшилик, эзгулик, инсонийликни улуғловчи сатрлар босиб ўтилган йўллар мевасидир.

Халқимиз орасида «Олтмишга киргандан ақл сўра, етмишга киргандан юрт сўра» деган доно нақл бор. Толиб Йўлдош қаламидан тўкилажак содда, равон шеърлари ўз ўқувчилари қалбини ҳали кўп марта ҳаяжонга солади.

Толиб Йўлдошнинг юрагида болажонларга, яъни келажакка айтадиган дил сўзлари кўп. Болажонларнинг шоир бобоси Толиб Йўлдошни қутлаш баробарида «Қаламингиз асло толмасин!» деймиз.

СУРАТДА: Толиб Йўлдош набиралари билан.

Кексалар ҳақида

— Биз кексалар ҳақида,
Ёшлар қандай ўйлашар?
— Баъзилари менсимай,
Мазах қилиб ўйнашар.
Кўпни кўрган одам деб,
Ҳурмат қилиш қаёқда.
Улар билармон бўлиб,
Биз қолганмиз оёқда.
У дунёю, бу дунё
Ёшлар бизга ўхшамас.
Иши қуруқ сафсата,
Маишатдан бўшамас.
Иш-кучда йўқ, токайга
Қўймас денг бу оҳонин.
Қурғур пенсия пулимга
Тираб олган даҳанин...
— Ҳўб гапда деб миййғда
Кулишар суҳбатдошлар.
(Билишмайди меҳнатсиз—
Ҳаёт қаёққа бошлар!..)
Шундай, улар кўрмаган,
Тошдек қаттиқ кунларни.
Уруш, очлик, ҳисобсиз —
Қурбонларни, хунларни.
Ҳа, бу ҳаёт шунчаки
Ўзи келган дер булар.
Фарзанд ноқобил бўлса,
Ота қадди букилар.
— Бизлар ҳам ёш
бўлганмиз,
— Балли.
— Меҳнат қаритган.
Қолаверса ўзлари,
Соч-соқолни қор этган.
Фарзанд бўлса ақлли
Ҳушли бўлсин аввалам.
Яхши тилак қилинглар,
Одам бўлсин деб, болам.

Толиб ЙЎЛДОШ.

Олий ўқув юртларида

«Балли, қизлар!»

Кимнинг таоми ширин? Бу саволга жавоб олиш осон бўлмади. Тошкент Давлат медицина институтининг санитария-гигиена факультети студентлари иштирок этган кўрик-конкурсга ҳамма жиддий тайёргарлик кўрган эди. Шу боисдан ҳам унинг 500 иштирокчиси орасида ғолибларни аниқлаш жараёнида қизғин баҳс ва мунозаралар авж олди. «Балли, қизлар!» кўрик-конкурсини бошқариб бораётган институт хотин-қизлар кенгашининг раиси Малика Мирғиёсованинг ўзи ҳам талабалардаги бу муҳим тадбирга жиддий муносабатни кўриб беҳад ҳаяжонланди.

Ҳақиқатан ҳам ўзларига қуйилган талабларга ёшлар зукколик билан муносабатда бўлдилар. Улар тиббий илм бўйича ўзлари эгаллаган билимларни намойиш этиш билан биргаликда бадиий ўқиш, рақсга тушиш, ўзбек миллий таомларини тайёрлашни ҳам маромига етказиб адо этишди. Қизғин мунозара ва баҳслардан сўнг М. Сулаймонова, Н. Фармонова, З. Абдиевалар ғолиблик нашидасини сурдилар. Уларга мақтов ёрлиқлари ва қимматбаҳо эсдалик совғалари топширилди.

М. БОЗОРОВ.

Аччиқ, аммо очиқ гап

Санъатини хотирлаймиз, ўзлариничи?

Инсон изи... Ҳар гал шу ҳақда ўйласам одамлар қадрияти кўз олдимга келади. Бу одат дунёни англашга ўргатган ота-онам вафотидан кейин пайдо бўлгандир. Балки шу сабабми, юрагим доим инсон хотираси томон талпинаверади.

...Форобий қабристонида бизни бошқарувчи Туроп ота Ғуломов қарши олди. Ҳол-аҳвол сўрашдик. У киши мақсадимизни билгач, ичкарига бошлади. Бироз юриб, мармарга «Олим Хўжаев» (1910—1977 йиллар) деб ёзиб қўйилган қабрни кўздан кечирдик.

— Илгари умр йўлдоши келиб турарди. Ҳозир эса шогирдлари йўқлаб туришибди, — деди ҳамроҳим. — Айниқса Зикир ака Муҳаммаджонов ва актёр Теша Мўминовлар кўп зиёрат қилишади, байрамларда гуллар келтиришади. Сиз сўраган қабр бу томонда...

Отахон билан борар эканман, хаёлимда Шукур Бурхоновнинг кино ва театрларда яратган роллари, унутилмас сиймоси гавдаланарди.

— Мана, Шукур аканинг қабри.

Не кўз билан кўрайки, дўппайиб турган тупроқдан бўлак ҳеч нарса, ҳатто лавҳа ҳам йўқ эди. «Шуми?» деб юборганимни ўзим ҳам билмай қолдим. «Ҳа, — жавоб берди бошқарувчи. — Бу жой «11» рақами билан юритилади».

Юрагимга маъюслик инди. Наҳотки шу муқаддас тупроққа ёзувчи Ўлмас Умарбековнинг «Қиёмат қарз» асаридаги Сулаймон ота, урушдан кейин Украинага бориб, ўғли Нуъмонжон қабрини излаган инсон ётибди? Бир пайтлар ўзбек саҳнасининг «арслони» деб ном чиқарган машҳур актёрга муносабат шуми?

Ички изтиробларимни сезди шекилли, Туроп ота оғир тин олиб, яна бир қабрни кўрсатди. Чамаси 2-3 квадрат метр майдон темир панжара билан ўралган... Биз марҳум Сойиб Хўжаев хотираси олдида бироз сукут сақладик.

Ўтган йилнинг охирида В. И. Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройида Сойиб Хўжаевнинг хотира кечаси ўтказилган эди. Тантанада талантли актёр, сўз устаси ижро этган Муллайдўст (Ҳамза — «Майсаранинг иши»), Тошболта (Ҳамид Ғулом — «Тошболта ошиқ»), Вакил қассоб (М. Левиев— «Ажаб савдолар») ва бошқа образлар эсланди. Анжуман пайтида илиқ сўзлар, ажойиб фикрларни айтган шогирдлар, қолаверса мухлислар қани? Нега улар устоз хотирасини ёдга олишмайди?

— Қабр Сойиб Хўжаевники эканлигига ҳеч ишонгим келмайди, — дедим Туроп отага.

— 25 йилдан бери шу жойда ишлайман. Фарзандларим бўш вақтларида кўмаклашиб, қаровсиз қабрларни тозалашади. Ҳар баҳор гул, мевали дарахтлар экиб парвариш қиламиз.

Қабристонни айланаётиб «Ҳамза Умаров» (1925—87 йиллар) деб ёзилган лавҳага кўзим тушди. Яна бир бор Умар («Маҳаллада дув-дув гап»), Салимбой («Қутлуғ қон»), Ҳамид («Ўтган кунлар»), Жаъфар («Армуғон») образларини яратган улкан актёр кўз олдимда гавдаланди.

Абдураҳим Салимов, Самарқанд шаҳридаги 37-мактаб ўқитувчиси:

— Мен Оқтош санаторийсида даволанаётган эдим. Ғафур Ғулом, Абдулла Қаҳҳор, Олим Хўжаев, Наби Ғаниев, Мақсуд Шайхзода каби устоз санъаткорларни хотирлаш учун қабристонга келдим. Сойиб Хўжаев, Шукур Бурхонов, Ҳамза Умаровлар дафн этилган жойларни кўриб, ҳайратга тушдим. Халққа бел боғлаб хизмат қилган ижодкорларимизга ҳурмат шуми? Ўйлаб кўрсам, улар номига бирорта кўча, маданият маскани ёки илм даргоҳи қўйилмабди.

Маҳмуджон Муслимов, Охунбобоев номли халқ театри актёри:

— Ўтган йили Сойиб Хўжаевнинг 80 йиллигига бағишлаб концерт программаси намойиш этилди. Тушган маблағдан бир қисми устоз хотирасини абадийлаштириш, ҳеч бўлмаса қабрга мармар тош ишлатишга сарфланса керак, деб ўйлаган эдим. Афсуски, ундай бўлмади.

Форобий қабристонига ота-онам дафн этилган, шулар қаторида Сойиб отани ҳам зиёрат қилиб тураман.

Усмонжон Темиров, Абдулазиз Комилов, Носир Сайдуллаев, Акмал Икромов район ўсимликларни ҳимоя қилиш станцияси ишчилари:

— Биз кўп йиллардан буён қабристондаги дарахтларни парвариш қиламиз, ниҳоллар ўтказамиз. Ҳар келганда шу жойда ётган марҳумлар ҳам ёдга олинади. Афсуски, баъзи атоқли кишиларни зиёрат қиладиганлар оз. Марҳум Шукур Бурхонов, Сойиб Хўжаев ва Ҳамза Умаровларнинг қабрлари ачинарли аҳволда. Ихтиёр бизда бўлганда уларга ҳайкал ўрнатардик.

Файзулла Аҳмедов, Муқимий номидаги Ўзбек Давлат музикали театрининг актёри:

— Республикамизда санъат, санъаткорни севмаган киши топилмаса керак. Агар қардош халқлар бадиий фильмларига Ҳамза Умаров овоз бермаганда эди, унинг сиймоси экранларда кунора эсланмасди. Инсонни фақат тириклигида қадрламай, унинг хотирасини абадийлаштириш ҳам қарз, ҳам фарз эканлигини унутмайлик.

Мухтор СУЛАЙМОНОВ,
ТошДУ журналистика факультетининг битирувчиси.

Архангельск олмослари

Архангельск геологларининг омади юришди. Оқ денгиз жануби-шарқий қисмида улар Олмос вилоятини очдилар. «Архангельскгеология» бирлашмасининг мутахассислари «Союзгеологоразведка» бирлашмаси ва СССР Геология министрлигининг бошқа бўлинмалари кўмагида қисқа муддат ичида табиий олмослар хом ашё базасини разведка қилдилар.

Конга «Архангельсклик буюк мужик» М. В. Ломоносов номи берилди. Бу Поморье ўлкаси гениал фарзандига ҳурмат бажо келтиришгина эмас. Мунаққид олим ҳақли равишда Архангельск олмосларининг асосчиси деб ҳисобланиши мумкин. У ўз асарларида бу ерларда қимматбаҳо фойдали қазилмалар ер ости конлари борлигини қайд этган. Тарихий ҳужжатларда ҳам ана шу маълумотлар сақланиб келган. Масалан, Архангельск геологлари архив материалларида Анна Иоанновна ҳукмронлик қилган йилларда Оқ денгиз территориясида жуда катта олмос топилган бўлиб, императрица «ўтиб кетаётган кемалардагилар тошларни териб олмасликлари учун» топилма чиққан жойни қўриқлашни буюрганлиги қайд этилганини аниқлашди. Аммо афсуски бошқа яна шундай катта олмос топилмади. Тез орада бу геология ажойиботи унутилди.

— Бу факт муваффақиятга ишонч туғдирган камдан-кам ҳодисалардан бири бўлди. Чунки кашфиёт илмий прогнозларга зид бўлиб Архангельск области территориясини планли равишда, геология жиҳатидан пухта ўрганилиши натижасига айланди, — деб шарҳлайди «Архангельскгеология» бирлашмасининг бош директори Ю. Россихин. — Шимол ер ости бойликларини разведка қилувчилар кимберлит қувурларидан бири —Олмос тоғ жинсига рус геология илмий мактабининг асосчиси А. П. Карпинский номини бердилар.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ҲАФТАЛИК ТЕЛЕКЎРСАТУВЛАР ВА РАДИОЭШИТТИРИШЛАР ПРОГРАММАСИ

Пойтахт радиотўлқинларида

⊙ Ҳар куни:
Шаҳар тармоғи ва УКВ 4,46м орқали (якшанбадан ташқари)

17.00 «Тошкент ва тошкентликлар» программаси (сешанба, пайшанба ва шанба кунлари). 17.40 Реклама ва эълонлар. 17.50 «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарининг обзори.

* * *

450,45 м тўлқиндаги радиостанция орқали

13.00 Тошкентликлар учун концерт (пайшанба, якшанба кунлари). 13.30 Область ахбороти (ўзб., рус.) 13.50 «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталарининг обзори.

19.30 да

⊙ ДУШАНБА, 26.VI: «Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари нобудгарчилигига йўл қўймайлик». Оржоникидзе районидаги «Қибрай» совхозидан репортаж.

⊙ СЕШАНБА, 27.VI: «Энг зарур, кечиктирилмайдиган муаммолар». СССР халқ депутати, «Узбекрезинотехника» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори И. Искандаров билан суҳбат.

⊙ ЧОРШАНБА, 28. VI: «Чорвадор». Радиопрограмма (рус).

⊙ ПАЙШАНБА, 29.VI: «Ғўза парваришига алоҳида эътибор берайлик». «Оққўрғон» совхози пахтакорлари ҳақида радиоҳикоя.

⊙ ЖУМА, 30.VI: «Автомобиль, йўл, йўловчи». Радиожурнал (рус).

⊙ ШАНБА, I. VII: «СССР — она масканимиз». Радиопрограмма.

ТВ: «Тошкент» студияси кўрсатади

V КАНАЛДА:

⊙ 26 июнь, душанба. 19.30 «Қора кўкнори» операцияси». Ўзбекистон телвидениесининг Тошкент области Ички ишлар бошқармаси билан гиёҳванд ўсимликлар экилган майдонларни аниқлаш бўйича рейди.

⊙ 27 июнь, сешанба. 22.30 «Шаҳар портрети» (рус).

⊙ 1 июль, шанба. 23.15 «3-студия». Кечки ёшлар программаси.

XI КАНАЛДА:

⊙ 28 июнь, чоршанба. 21.05 «Пульс». Информацион кўрсатув.

⊙ 29 июнь, пайшанба. 20.30 Телетомошабинларнинг саволларига касаба союзлари область Советининг ходимлари жавоб берадилар. Бевосита мулоқот.

⊙ 30 июнь, жума. 20.25 «Кескин танқид остида» (рус).

АБУ-РАЙҲОН БЕРУНИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ БАЗАСИДАГИ 11-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ КОНКУРСЛИ АСОСДА

Тошкент шаҳридаги умумий таълим мактабларининг ўқувчиларини

ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА МАТЕМАТИКА, ФИЗИКА ВА ЧИЗМАЧИЛИКДАН ЧУҚУР ТАЪЛИМ БЕРИЛАДИГАН МАХСУС ГРУППАЛАРГА

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Бу махсус таълимдан илмий ишлаб чиқаришнинг юқори звенолари учун мақсадли мутахассислар тайёрлаб чиқариш кўзда тутилган.

Махсус группаларга умумий таълим мактабларининг 8-синфларини муваффақиятли тамомлаган ва техник ижодиётга лаёқати бўлган ўқувчилар қабул қилинади.

Математика, физика, чизмачилик ва касб цикли бўйича ўқув машғулотларини 11-ўрта ҳунар-техника билим юрти базасида Тошкент политехника институти лабораториялари ва кафедраларининг юқори малакали ўқитувчилари олиб боришади.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 2 ЙИЛ.

Тегишли фанлар юзасидан билим юртига кириш учун топширилган имтиҳонлар политехника институтига кириш учун топширилган имтиҳонлар сифатида қабул қилинади.

Справкалар юзасидан қуйидаги адресда жойлашган 11-ўрта ҳунар-техника билим юртининг қабул комиссиясига мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Височовольтний массиви, 3-сектор. Телефон — 62-65-03.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги

РЕСПУБЛИКА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йили учун

қабул эълон қилади

Билим юрти барча йўналишдаги озиқ-овқат, саноат товарлари бўйича юқори малакали контролёр-кассир ва сотувчилар тайёрлайди. Бу группаларга 25 ёшгача бўлган ўрта маълумотлилар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқиш муддати 8, 5 ой.

Ўқишга республикамиз шаҳарларида яшовчилар қабул қилинади.

Ўқиш даври меҳнат стажига киради.

БОШҚА ШАҲАРДАН КЕЛГАНЛАР ЁТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИ.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ҳамма фанлардан аъло баҳоларга эга бўлган, битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган ўқувчилар педсовет қарорига кўра, ўқишни битириб бўлгач олий ўқув юртига кириш ҳуқуқларига эга.

Ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш практикаси Тошкент шаҳрининг Бош универсал магазинида ва универсамларда олиб борилади.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), турар жойидан справка, таржимаи ҳоли, 086/У формадаги медицина справкаси, 3х4 см. катталикдаги 6 та фотосурат, характеристика, шаҳар савдо идораси ва область савдо бошқармасининг йўлланмаси.

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАНЛАРГА ҲАР ОЙДА 32 СЎМ СТИПЕНДИЯ БЕРИЛАДИ.

Ота-онасиз ва етим қолган ўқувчиларга ҳамда Улуғ Ватан уруши I ва II группа инвалиди фарзандларига ҳар ойда 41 сўм стипендия тўланади.

Республика ҳунар-техника билим юртининг адреси: 700173, Тошкент шаҳри, А. Икромов райони, Бобир кўчаси, 3-уй, (13 ва 70-автобуслар билан «Чўпон-ота»; 4 ва 9-трамвайлар билан «Тез ёрдам медицина клиникаси» бекатларигача борилади. Телефонлар — 75-35-86, 75-35-92.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлигининг

РЕСПУБЛИКА ЁШ ТУРИСТЛАР СТАНЦИЯСИНИНГ БОЛАЛАР ТУРИСТИК БАЗАСИ

САМАРҚАНД ВА БУХОРО ШАҲАРЛАРИГА АВТОБУСЛАРДА

уч кунлик экскурсиялар, поезд ва самолётларда МОСКВА, КИЕВ, ЛЕНИНГРАД, МИНСК, ЛЬВОВ-КАРПАТ ва бошқа маршрутлар бўйича

САЁҲАТГА ТАКЛИФ ЭТАДИ
ГРУППАЛАРДА 30 КИШИ БЎЛИШИ ЛОЗИМ.

Путёвкаларни пул ўтказиш йўли билан, шунингдек, нақд пулга сотиб олиш мумкин.

Туристик база барча ўқув юртларига туристик жиҳозларни прокатга олиб туриш, турли хил ҳажмдаги юкларни ташиш, оқ-қора ва рангли фотосуратлар тайёрлаб бериш юзасидан пулли хизмат ҳам кўрсатади.

Туристик саёҳатларга чиқиш шартлари билан қуйидаги адресда жойлашган туристик базада танишиш мумкин: Тошкент шаҳри, 1-Жуковский тупиги, 14-уй (ҳайвонот боғи ёнида). Телефон — 33-34-39.

15-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йили учун

қабул эълон қилади

БИЛИМ ЮРТИ ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ.

8-синф маълумоти билан билим юртига қабул қилинганлар уч йил муддатда монтажчи-ғишт терувчи, бўёқчи-сувоқчи, дурадгор, электр-газ пайвандчи, дурадгор-мебелчи касбларини эгаллайдилар.

БУ КАСБЛАРНИ ЭГАЛЛАШ УЧУН 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

6 ойлик курсларга ҳарбий мажбуриятни шу йилнинг май ойигача ўтаб қайтганлар, шунингдек 10-синф маълумотига эга бўлган йигитлар қабул қилинадилар. Уларга 75 сўм миқдорида стипендия тўланиб, улар юқори вольтли ҳаво линияларида катта кучланишли электр тармоқлари бўйича мутахассис, электр газ пайвандчи, дурадгорлар, сувоқчи-бўёқчи, слесарь-сантехник мутахассисликларига ўқитилади.

ЙИЛЛИК КУРСЛАРГА 10-СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ. Уларга темир йўл ва метрополитенда автоматика, телемеханика ва алоқа қурилмаларини жиҳозлаш, бўёқчи-сувоқчилар, дурадгорлар, электр-газ пайвандчи, ғишт терувчи ва пардозловчи касблари ўргатилади ва 30 сўм миқдорида стипендия тўланади.

8-синф маълумоти билан билим юртига қабул қилинганлар 4 маҳал бепул иссиқ овқат, кийим-бош, узоқдан келганлар ётоқхона билан, бундан ташқари ишлаб чиқариш практикаси давридаги иш ҳақининг 50 проценти билан таъминланади.

ЎҚИШ ВАҚТИ УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Ўқишни имтиёзли диплом билан битирганларга олий ўқув юртига кириб ўқиш учун йўлланмалар берилади. Улар институтга конкурсдан ташқари қабул қилинади.

Ўқишга кирувчилар 1 сентябргача қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: директор номига ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт шахсан кўрсатилади, маълумоти ҳақида гувоҳнома ёки етуклик аттестати, турар жойдан справка, 5 та 3х4 см ҳажмидаги фотосурат, соғлиғи тўғрисида 086 формадаги медицина справкаси, характеристика.

ҚАБУЛ КОМИССИЯСИ ҲАР КУНИ СОАТ 9.00 ДАН 17.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Ҳамза райони, Слоним кўчаси, 113-уй (26, 151, 161, 15, 48, 61, 154 автобусларнинг «Иззат» бекати). Телефон: 96-17-61.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги

ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШҚАРМАСИ

55-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ошпаз-қандолатчи, ошпаз ихтисосликлари бўйича

1989—1990 ўқув йилига

Ўқувчилар қабул қилади

8 ва 10-синф маълумотига эга, Тошкент шаҳрида пропискаси бўлган қизлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади (суҳбат ўтказилганидан сўнг).

ЎҚИШ МУДДАТИ:

8-СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАНЛАР УЧУН (ўрта ҳунар-техника билим юрти группаси) — 2 йил ва 8,5 ой—битирувчилар ошпаз-қандолатчи малакасини эгаллайдилар ва тўлиқ ўрта маълумот тўғрисида диплом оладилар;

10-СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАНЛАР УЧУН (техника билим юрти группаси) — 1 йил ва 8,5 ой — ошпаз-қандолатчи малакасини эгалаш учун; 8,5 ой — ошпаз малакасини эгаллаш учун — битирувчиларга диплом берилади.

Ўрта ҳунар-техника билим юрти ўқувчилари тўлиқсиз давлат таъминотида бўладилар, техника билим юрти ўқувчилари ҳар ойда 30 сўм стипендия оладилар.

Барча ўқувчиларга ишлаб чиқариш практикаси вақтида ишлаб топган пулларининг 50 проценти тўланади.

ЎҚИШ ВАҚТИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИЛАДИ.

Билим юртини аъло баҳо билан тугаллаганлар имтиёзли шартлар билан олий махсус ўқув муассасаларига йўлланадилар.

Ишлаб чиқариш таълими — Тошкентнинг энг яхши умумий овқатланиш корхоналарида — «РОССИЯ», «ГУЛИСТОН», «АЭРОПОРТ», «ЧИЛОНЗОР», «БАҲОР», «ДЎСТЛИК» ва бошқа ресторанларида ўтади.

Билим юртининг волейбол ва гимнастика секциялари ишлаб турган спорт базаси бор. Шунингдек, вокал-чолғу ансамбли, бичиқчилик ва тикувчилик тўгараги мавжуд.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар зарур: директор номига ариза, таржимаи ҳол, 3х4 см. ҳажмидаги олтита сурат, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақида ҳужжат, медицина справкаси (086/У формали), яшаш жойидан ва ота-онасининг иш жойидан справкалар.

Билим юртининг адреси: 700071, Тошкент, Самарқанд дарвоза кўчаси, 60.

Транспорт: 4, 9, 11-трамвайларда, 29, 36, 90, 43, 77, 7-автобусларда, 22-маршрутли таксида борса бўлади.

Телефон: 78-26-27.

55-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

«ИНТЕГРАЛ» КООПЕРАТИВ БЮРОСИ

манфаатдор корхона ва ташкилотларга ЕС—7920 чекланган дисплей комплексига (терминал ЕС—7921—01) эга ЕС типидаги электрон ҳисоблаш машинаси ва ДВК ёки «Электроника» типидаги программали электрон ҳисоблаш машинаси ўртасида;

СМ—1600 типидаги электрон ҳисоблаш машинаси ва «Роботрон—1715» программали электрон ҳисоблаш машинаси ўртасида икки томонлама ахборот алмашувини амалга оширувчи

ПРОГРАММА-ТЕХНИКА ВОСИТАЛАРИ КОМПЛЕКСИНИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Справкаларни 32-37-25 телефони орқали олиш мумкин.

«ИНТЕГРАЛ» КООПЕРАТИВ БЮРОСИ.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Тошкент шаҳри аҳолиси диққатига!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ ВА РАДИОЭШИТТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИДА

ТЕГИШЛИ ТЕЛЕФОН АЛОҚА УЗЕЛИ АБОНЕНТЛАР БЎЛИМЛАРИДА ТЕЛЕФОНЛАР ЎРНАТИШ МАСАЛАЛАРИ БЎЙИЧА ГРАЖДАНЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН

Душанба, сешанба, пайшанба, жума кунлари — соат 8 дан 19.00 гача;

чоршанба, шанба — соат 9 дан 16.00 гача.

Агарда Сиз аризангизни кўриб чиқиш натижаларидан қаноат ҳосил қилмаган бўлсангиз қуйидаги мутасадди раҳбарларга мурожаат этишингиз мумкин:

РИВОЖЛАНИШ ЦЕХИ БОШЛИҒИ —
сешанба кунлари — соат 11 дан 13.00 гача;
жума кунлари — соат 16 дан 19.00 гача,
ойнинг учинчи шанбасида — соат 10 дан 13.00 гача;

ТЕГИШЛИ ТЕЛЕФОН АЛОҚА УЗЕЛИНИНГ БОШЛИҒИ —
душанба кунлари — соат 16 дан 19.00 гача;
пайшанба кунлари — соат 15.30 дан 18.00 гача;
ойнинг биринчи шанбасида — соат 10 дан 13.00 гача;

БИРЛАШМА БОШЛИҒИНИНГ ЎРИНБОСАРИ —
пайшанба кунлари — соат 15.30 дан 19.30 гача;
ойнинг учинчи шанбасида — соат 10 дан 13.00 гача;

БИРЛАШМА БОШЛИҒИ —
душанба кунлари — соат 15.30 дан 19.00 гача,
ойнинг биринчи шанбасида — соат 10 дан 13.00 гача.

АДРЕСЛАР:

— ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ ВА РАДИОЭШИТТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ — 700015, Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 17-уй (1, 5, 8, 10, 17-троллейбуслар; 3, 25, 60, 71-автобусларнинг «Тошсовет номли касалхона» ёки «К. Цеткин кўчаси» бекати);

— ҲАМЗА РАЙОН ТЕЛЕФОН АЛОҚА УЗЕЛИ — 700084, Тошкент шаҳри, София проспекти, 2-уй (2, 8, 44, 51, 91, 156-автобуслар; 2, 16, 25, 28, 29-трамвайларнинг «Геологоразведка» бекати);

— ЧИЛОНЗОР РАЙОН ТЕЛЕФОН АЛОҚА УЗЕЛИ — 700115, Тошкент шаҳри, 3-квартал, 46-уй (2, 34, 50, 54, 80, 94-автобуслар; 7, 16-троллейбусларнинг «Савдо маркази» бекати);

— ЛЕНИН РАЙОН ТЕЛЕФОН АЛОҚА УЗЕЛИ — — 700105, Тошкент шаҳри, Манжара кўчаси, 5-уй (12, 22, 26, 31, 100-автобуслар; 5, 26-трамвайларнинг «Қорасув» бекати);

— СОБИР РАҲИМОВ РАЙОН ТЕЛЕФОН АЛОҚА УЗЕЛИ — 700178, Тошкент шаҳри, Қорақамиш 2/5 массиви, Ўрозбоев кўчаси (56, 59, 63, 65-автобуслар; 27-трамвайнинг «33-поликлиника» бекати).

Телефонингиз бузилиб қолган вақтда исталган телефон орқали «08» номерини теринг, унда узлуксиз сигнални эшитгач, бузилган телефон номерини теринг, сўнг шикастланиш кодини теринг:

01 — станция сигнали мутлақо эшитилмайди;
02 — вақти-вақти билан телефон узилиб қолади;
03 — сўзлашув вақтида ўчиб қолади;
04—номерни терган вақтингизда бандлик ҳолати сигнали эшитилиб туради;
05 — телефон қилганингизда кераксиз абонентга тушиб қоласиз;
06 — абонентни эшитиб бўлмайди;
07 — абонент сизни эшитмайди;
08 — номерни терганингизда узлуксиз сигнал эшитилиб туради;
09 — янги аппарат ўрнатишни сўрайман;
10 — номерни терганингиздан сўнг абонент билан сўзлаша олмадингиз, станция сигнали эшитилмайди;
11 — шаҳарлараро алоқада қарши томон сизни эшитмайди;
12 — эшитилиши ёмон, ташқи шовқинлар халақит беради;
13 — алоқага чақириш контроль сигнали тўхтагандан сўнг, алоқа уланмайди;
14 — аппарат узлуксиз жиринглаб туради;
15 — иккиламчи телефон орқали сўзлашаётган абонентнинг овози эшитилиб туради;
17 — трубкани кўтарган вақтингизда радио овози эшитилиб туради.

Кодларни териш — аризалар беришнинг зарурий қоидаси эмас, зотан, ЭҲМ кодни 10 секунд кутади, фақат ана шундан кейингина Сиз «Чақириқ» сигналини эшитасиз.

Муассасалар, корхоналар томонидан квартиралардаги телефонлар тунги вақтда «кечки телефонлар»га уланадиган абонентлар ремонт учун аризаларни юқоридагича тартибда берадилар, бундай вақтда «08» дан сўнг ва ўз телефон номерини тергандан кейин «18» рақамни ҳам териш зарур.

«08» га берилган аризадан сўнг ҳам телефон узоқ вақт тузалмаган тақдирда 55-19-00 телефони орқали справкалар хизматига мурожаат қилингиз.

Ремонт бюросига мурожаат қилганингиздан сўнг ҳам бирон тадбир кўрилмаган тақдирда қабул кунлари қуйидаги мутасадди шахсларга мурожаат этишингиз мумкин:

— Сизнинг телефонингизга хизмат кўрсатувчи АТС линия инженерига: сешанба ва жума кунлари — соат 9 дан 11.00гача;

— тегишли телефон алоқа узелининг бош инженерига: душанба куни ва ойнинг иккинчи шанбасида — соат 9 дан 13.00 гача;

— Бирлашма бош инженерига: пайшанба кунлари — соат 9 дан 12.00 гача ва ойнинг учинчи шанбасида — соат 10 дан 13.00 гача.

Бошлиқ, бош инженер ва бирлашма бошлиғининг ўринбосари гражданларни Тошкент шаҳар телефон алоқаси ва радиоэшиттириш ишлаб чиқариш бирлашмасининг биносида, қолган лавозимлардаги кишилар телефон алоқа узелларида қабул қиладилар.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги

37-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА

1989-1990 ўқув йили учун

Ўқувчилар қабул қилади

Билим юрти қуйидаги касблар бўйича юқори малакали мутахассислар тайёрлайди: тикувчи-мотористка, бўёқчи-альфрейшчик.

ЎҚИШГА 8—10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 8 синфни битирганлар учун 3 йил, 10-синфни битирганлар учун 1 йил.

Ҳунар-билим юртига қабул қилинганлар тўрт маҳал бепул иссиқ овқат ва кийим-кечак билан таъминланадилар.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

БИЛИМ ЮРТИНИ АЪЛО БАҲОЛАРГА БИТИРГАН ЎҚУВЧИЛАРГА ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА КИРИШЛАРИ УЧУН ЙЎЛЛАНМА БЕРИЛАДИ.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, 8 ёки 10 синфни битирганлиги ҳақидаги ҳужжат, турар жойидан справка, 8 дона фотосурат, (3х4 см.), медицина справкаси, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома.

Билим юрти адреси: Тошкент области, Тошкент райони, Чуқурсой кўчаси, 131«а» уй (159-автобуснинг «37-билим юрти» бекати).

КОРХОНАЛАР, КООПЕРАТИВЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

ЧИРЧИҚ ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИ ВА КОНСТРУКЦИЯЛАРИ КОМБИНАТИ ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА

ҚУРИЛИШ УЧУН ШЛАКБЛОКЛИ ҒИШТЛАРНИ

реализация қилади

Нақд пул билан ва пул ўтказиш йўли билан ҳисоб-китоб қилиш мумкин.

Адрес: Чирчиқ, Юмалоқ посёлкаси, Чирчиқ қурилиш материаллари ва конструкциялари комбинати.

«ИЗУМРУД» КООПЕРАТИВИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги

10-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йили учун

Ўқишга қабул қилади

ЎҚИШГА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ЯШОВЧИ 8—10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти эркаклар устки кийимининг тикувчилари, аёллар устки кийимининг тикувчилари, аёллар енгил кўйлакларининг тикувчилари, қандолатчилар, ошпазлар, холодильник тузатиш слесарларини тайёрлайди.

Ўқиш муддати — 3 йил.

Кенг профилдаги сартарошлар, ошпазлар, сотувчи-буфетчи, умумий овқатланиш корхонасининг кассир-контролёри, аёллар устки кийими тикувчилари, аёллар енгил кўйлакларининг тикувчилари касблари бўйича мутахассислар тайёрлайди.

Ўқиш муддати — 1 — 1,5 йил.

8-синф ҳажмида маълумотга эга бўлганлар бепул овқат, кийим бош билан таъминланадилар.

Ўқишни битирганларидан сўнг улар ўрта маълумот ва касб эгаллаганликлари ҳақида диплом оладилар.

Ўрта маълумотга эга бўлганлар ҳар ойда 30 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар.

Ўқишга қабул қилинганлар ишлаб чиқариш даврида ишлаб топган иш ҳақларининг 50 процентини оладилар.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Ўқиш миллий тилда олиб бориладиган группалар ҳам мавжуд.

Билим юртида турли тўгараклар, спорт секциялари ишлаб турибди.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: билим юрти директори номига ёзилган ариза, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома, яшаш жойидан справка, ота-онасининг ишлаш жойидан справка, медицина справкаси, таржимаи ҳоли, характеристика, 3х4 см. ҳажмидаги 6 дона фотосурат.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Мурожаат учун адрес: 700098, Тошкент шаҳри, 1/2 «Қорақамиш» массиви, 20-уй (42, 43э, 56, 93-автобуслар; 10, 27-трамвайларнинг «Мактаб»; 7, 10-троллейбусларнинг «Чуқурсой» бекатлари).

ТОМОРҚАНГИЗДА ҚЎЗИҚОРИН...

«ТАБИАТ» («Природа») КООПЕРАТИВИ **қўзиқорин мухлисларига полиэтилен халтачаларга солинган, икки ой ичида ҳосил берадиган, мева туккан опята қўзиқоринларини эътиборингизга ҳавола қилади.**

Агар Сиз ўз вақтида кооперативга буюртма бериб, расмийлаштириб қўйсангиз, бу антиқа ўсимликни сентябрь ойида олишингиз мумкин.

Шу ернинг ўзида Сиз мева тугиб турган опята қўзиқоринларини қандай парваришлашга доир зарур йўл-йўриқлар оласиз, экиладиган шампиньон қўзиқорини кўчатларини, шунингдек компост (қўзиқорин етиштириладиган тупроқ)ни ҳам харид қиласиз.

Мурожаат қилиш учун телефонлар: 75-89-60, 74-44-58.
«Табиат» («Природа») кооперативи.

«СОЮЗРЕКЛАМА» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
М. Қориёқубов номли ўзбек давлат филармонияси

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

30 июнь, 1 июль соат 19.30 да

Ҳиндистонга қилган сафардан қайтиш муносабати билан

Ўзбекистон ССР халқ артисти

Туркманистон ССРда хизмат кўрсатган артист

Бобомурод ҲАМДАМОВ

РАҲБАРЛИГИДАГИ АНСАМБЛНИНГ

ҳисобот концерти

Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан сотилади.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 27/VI да **Риголетто,** 28/VI да **Оққуш кўли.**

Кино

26 ИЮНДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ЎЙНА, ЎЙНА» (катта зал, 18.30, 20.40; кичик зал, 17, 19.30).

Чайка — «ЎЙНА, ЎЙНА» (18.30, 21.00).

Москва — «ОЗОДЛИККА ҚАЙТИШ» (19.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ЯНКИНИНГ ҚИРОЛ АРТУР САРОЙИДАГИ ЯНГИ САРГУЗАШТЛАРИ» (17, 20.00); «КИНГ-КОНГ ТИРИК» (жуфт соатларда).

Нукус — «ЎЙНА, ЎЙНА» (18.30, 20.45).

Ватан — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (18.30); «ПОЛКОВНИК РЕДЛЬ» (20.45).

Лисунов номли — «МУҲАББАТНИНГ БАҲОСИ ҚАНЧА?» (17, 19, 21.00).

Восток — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (18.30, 21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ЗУМРАД ТОШ МОЖАРОСИ» (жуфт соатларда).

27, 28 ИЮНДА

Санъат саройи — «ЎЙНА, ЎЙНА» (катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.40; кичик зал, 12, 14.30, 17, 19.30).

Чайка — «ЎЙНА, ЎЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Москва — «ОЗОДЛИККА ҚАЙТИШ» (14, 19.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ЯНКИНИНГ ҚИРОЛ АРТУР САРОЙИДАГИ ЯНГИ САРГУЗАШТЛАРИ» (11, 14, 17, 20.00); «КИНГ-КОНГ ТИРИК» (жуфт соатларда).

Нукус — «ЎЙНА, ЎЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

Ватан — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (11, 13.30, 16, 18.30); «ПОЛКОВНИК РЕДЛЬ» (20.45).

Лисунов номли — «МУҲАББАТНИНГ БАҲОСИ ҚАНЧА?» (11, 13, 15, 17, 19, 21.00).

Восток — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (16, 18.30, 21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ЗУМРАД ТОШ МОЖАРОСИ» (жуфт соатларда).

Тошкент шаҳар, Акмал Икромов районидаги 106-мактаб томонидан **Ибрагимов Мўмин Қўчқорович** номига берилган Г-745029 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар, Акмал Икромов районидаги 106-ўрта мактаб томонидан **Ибрагимов Абдулло Мўминович** номига берилган Г-984970 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар, Акмал Икромов районидаги 129-ўрта мактаб томонидан **Алиев Жохонгир Жўраевич** номига берилган 775121 номерли йўқолган

8-СИНФНИ ТУГАТГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ГУВОҲНОМА
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«Ташкнига» шаҳар китоб савдоси идораси коллективи 2-магазин директори А. Ф. Фозиловга отаси **Фозилхон УМАРОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми
Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги —32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54.15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.